

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLV. br. 6 - lipanj 2009.

Cijena 15 kn

45
godina

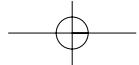
Bog me ljubi!

Kad se male
ruke slože

Papa u Svetoj Zemlji

DIJALOG JE POTREBA

SADRŽAJ

Naslovnica:
Papa Benedikt
XVI. u svibnju ove
godine po prvi je
put posjetio Svetu
zemlju
(foto: arhiv CN)

3 KOMENTAR
Saslušajte, molim!

4 RIJEČ ŽIVOTA
Plodovi jedinstva

6 CHIARA
Okupljanje oko Chiare
Dijalog se nastavlja

9 OBLJETNICA
Bog me ljubi!

12 U ŽARIŠTU
Dijalog je potreba

15 GENROSSO
U HRVATSKOJ
Ne prestani živjeti,
ljubiti, davati!

18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Raj i pakao

20 OSOBNO VIĐENJE
Kultura jedinstva

22 SVJEDOČANSTVO
To je moj narod!

24 NOVI GRADOVI
Kad se male ruke slože

27 MLADI
Dar treba darovati
Temeljni odabir

30 INTERVJU
Suvremenost kršćanske
poruke

33 UKRATKO
Posvećeni i svećenički život

35 AKTUALNO
Apel svim očevima

Tiskanje ovog
broja započeto je
28.05.2009.

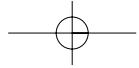
Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLV br. 6 - lipanj 2009.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević.

Tisk: FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinente: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-1101456527.

Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepnice sa adresom.

Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

KOMENTAR

SASLUŠAJTE, molim!

Proteklog mjeseca za vrijeme trajanja predizborne kampanje hrvatski su se građani mogli naslušati političkih govora popraćenih velikim obećanjima. Predizborna retorika bila je obilna, a nije nedostajalo ni verbalnih obračuna, što obično i ide zajedno. Uvriježilo se pravilo da se sve što kaže politički protivnik obavezno pobija, jer ako su oni za to, mi moramo biti protiv.

No politika je samo jedno od područja gdje susrećemo pojавu koju možemo zapaziti posvuda u društvenom životu. Riječ je o tome da se sve manje koristi jedna ljudska sposobnost bitna za dostojan društveni suživot, a to je slušanje. Utopljeni smo u civilizaciju slike, kako je zove Roland Barthes, koja nam ostavlja dojam da znamo sve i da smo sve saslušali. Međutim, i slika može varati i izvlačiti iz konteksta. Vrijednost riječi postaje nevrijednost, dok pokazivanje, pojava, visoko skače na ljestvici narodnih sviđanja. Slika nas je dovela do dramatične krize riječi, pisao je Emile Cioran još prije dvadeset godina.

Korak od riječi do slušanja je kratak. Nažalost ustalila se navika vikanja, kojim se ometa shvaćanje onoga što drugi kaže. Na raznim konferencijama, u saboru ili na TV emisijama, gost

pojedinac ne sluša, ili vrlo rijetko sluša drugog gosta. Naprotiv, dok drugi govoriti, on već priprema što će reći kad dođe na red. Promatrazite zastupnike, intelektualce i razne ličnosti: dok drugi govoriti oni čitaju novine, odgovaraju na mobitel, pišu sms poruke ili mailove, ispravljaju svoje izlaganje...

Rade sve samo ne slušaju. Pa ipak, na taj način gubi se jedna od najvećih prigoda koju čovjek ima na raspolaganju, a to je ući u drugoga, pokušati shvatiti što drugi misli kako bi izašao obogaćen, čak sposoban govoriti bolje i stručnije. Danas ljudi više ne znaju govoriti zato što ne znaju slušati, govorio je pjesnik Jules Renard.

Kolega iz talijanskog izdanja *Citta nuova* ispričao mi je jednu zgodu, na prvi pogled beznačajnu, ali ipak paradigmatsku. Trebao je voditi konferenciju za novinare koja je bila usredotočena na izlaganje Chiare Lubich. Bio je nazočan i jedan talijanski parlamentarac, a kolegi je izgledalo da taj u svom govoru 'mlati praznu slamu', izgovarajući otrcane fraze. Da bi prikrio blagu iritiranost, počeo je nešto pisati. Nakon konferencije Chiara Lubich pozvala ga je na stranu i rekla mu: "Ne može se slušati i istodobno raditi nešto drugo. Ako doista želiš

razumjeti što drugi želi reći, ako želiš shvatiti njegovu jedinstvenost, moraš biti sav predan njemu dok govoristi." A da bi mu to dokazala, kaže kolega, izložila mu je svoje tumačenje onoga što je taj parlamentarac rekao.

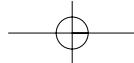
Đina Perkov

Zajedno možemo
iz ove krize izvući malo nade.
Za to je potrebno pozorno slušati
jedni druge do kraja.

Ona ga je 'procitala' neovisno o riječima koje je upotrijebio u svom govoru.

Pouka priče: naučiti slušati mogao bi biti pravi recept kako doći do malo nade, i to ne samo u parlamentima nego i u našim domovima, u uredima, u sportskim dvoranama, posvuda. U svakom slučaju trebamo biti optimisti, ponavljaju neki političari. No za to je potrebno ujediniti bogatstvo koje svatko od nas nosi u sebi. Samo ćemo zajedno iz ove krize izvući malo nade, u svim bojama. Za to je potrebno pozorno slušati jedni druge do kraja.

RIJEČ ŽIVOTA

Chiara
Lubich

PLODOVI jedinstva

Možeš li zamisliti lozu odvojenu od trsa? Nema joj budućnosti, nema više nikakve nade, nije plodna i ne preostaje drugo nego da se osuši i bude spaljena.

**"Ja sam trs, vi loze.
Tko ostaje u meni
i ja u njemu,
taj donosi mnogo roda.
Uistinu, bez mene
ne možete učiniti ništa."**

(Iv 15, 5)

Razmisli kakva te duhovna smrt kao kršćanina očekuje ako ne ostanеш sjedinjen s Kristom. Zastrašujuće! To je potpuna neplodnost, makar se mučio od jutra do večeri, makar mislio da koristiš čovječanstvu, makar ti prijatelji pljeskali i zemaljska ti dobra rasla, makar činio velike žrtve. Sve to ima nekog smisla za tebe na Zemlji, ali nema nikakvog značenja za Krista i za vječnost, a taj život je važniji.

"Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa."

Kako možeš ostati u Kristu i Krist u tebi? Kako biti zelena i bujna loza povezana s trsom?

Prije svega trebaš vjerovati u Krista. Ali to nije dovoljno. Tvoja vjera mora utjecati na konkretnu dimenziju života, moraš živjeti u skladu s tom vjerom, provodeći u praksi Isusove riječi.

Ne smiješ zanemariti božanska sredstva koja ti je Krist ostavio, pomoću kojih postižeš jedinstvo s Njim ili mu se vraćaš, ako si ga prekinuo.

Nadalje, Krist te neće osjećati ustaljenim u sebi ako se ne nastojiš uključiti u svoju crkvenu zajednicu, u svoju lokalnu Crkvu.

"Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa."

"Tko ostaje u meni i ja u njemu".

Vidiš li kako Isus govori o tvom jedinstvu s Njim, ali i o Njegovu jedinstvu s tobom? Ako si sjedinjen s Njim, On je u tebi, prisutan je u dubini tvoga srca. Iz toga se rađa odnos, rađa se razgovor između Isusa i tebe, njegova učenika, pun uzajamne ljubavi.

I evo posljedice: donosiš mnogo roda, baš kao što loza povezana s trsom rađa slatkim grozdovima.

"Mnogo roda" znači da ćeš biti obdaren pravom apostolskom plodnošću, tj. sposobnošću da mnogima otvorиш oči za jedinstvene i revolucionarne Kristove riječi i tako im daš snagu da ih ostvaruju. "Mnogo roda" znači i to da ćeš znati pobuditi i stvarati mala ili velika djela kako bi svijet oslobođio najrazličitijih problema, u skladu s karizmom koju ti je Bog dao.

"Mnogo roda" znači mnogo, ne malo. A to može značiti da ćeš čovječanstvu koje te okružuje znati donositi valove dobra, zajedništva i uzajamne ljubavi.

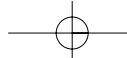
"Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa."

"Mnogo roda" ne znači samo duhovno i materijalno dobro drugih, već i tvoje.

I duhovni rast i osobno posvećenje ovisni su o tvom jedinstvu s Kristom.

Posvećenje. U vremenu koje juri, ove riječi mogu ti izgledati zastarjele, beskorisne, kao utopija.

Nije tako. Sadašnjost prolazi, a s njom i djelomično pogrešna, možda nevažna shvaćanja.

Ostaje istina. Apostol Pavao je prije dvije tisuće godina jasno rekao da je Božja volja za sve kršćane njihovo posvećenje. Crkvena naučiteljica sveta Terezija Avilska sigurna je da svatko, pa i onaj kojega uzmemo s ulice, može dostići najveću kontemplaciju. Drugi vatikanski koncil kaže da je sav narod Božji pozvan na svetost.

To su pouzdani glasovi.

Zato nastoj u svom životu sakupiti 'mnogo roda' i u svestnosti, što će biti moguće samo ako si sjedinjen s Kristom.

"Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa."

Jesi li primijetio da Isus ne traži plodove izravno, već ih vidi kao posljedicu povezanosti s Njim?

I ti možeš upasti u zabludu u kojoj se nalaze mnogi kršćani: aktivizam, djela za dobro drugih, a nema se vremena zastati i razmisliti jesmo li u svemu sjedinjeni s Kristom.

To je pogrešno: vjerujemo da donosimo roda, ali on nije onakav kakav bi Krist u nama ili Krist s nama mogao donijeti.

Da bi donio trajan rod s pečatom božanskoga, moraš ostati sjedinjen s Kristom. Što više budeš sjedinjen s Njim, više ćeš roda donijeti.

Osim toga, riječ 'ostaje' koju Isus koristi ne naglašava toliko trenutke u kojima se donose plodovi, koliko stalno stanje plodnosti.

Doista, ako poznaješ osobe koje žive tako, vidjet ćeš da one dodiruju srca ljudi, možda samo jednim osmjehom, jednom riječju, svakodnevnim ponašanjem, određenim stavom u različitim životnim situacijama, sve dotle da im koji put pomognu vratiti se Bogu.

Sveci su to činili! Ali ne smijemo se ni mi obeshrabriti. I obični kršćani mogu donijeti roda. Čuj ovo!

Ti znaš da su danas studenti uglavnom politizirani i da malo prostora ostaje onima koji bi željeli biti korisni čovječanstvu, polazeći od drugih pobuda.

Nalazimo se u Portugalu. Po završetku gimnazije Marija do Socorro se upisala na fakultet. Sredina je teška. Mnogi njeni kolege se bore, slijedeći različite ideologije i svaki želi privući one koji se još nisu opredijelili.

Iako ga nije lako objasniti,

mora ostati sjedinjena s Isusom.

Približavao se Božić i Marija je primijetila da među njenim kolegama ima onih koji ne mogu otpotovati kući jer stanuju suviše daleko. Predlaže ostalima da zajedno pripreme poklone onima koji neće otpotovati. Na njezino veliko iznenađenje svi prihvataju ideju.

Nakon nekog vremena održavaju se izbori i na njezino veliko čuđenje, upravo ona biva izabrana za predsjednicu godišta na fakultetu. Još veće čuđenje izazivaju riječi: "Razumljivo je da si

BeZet

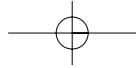
Marija dobro zna svoj put: slijediti Isusa i ostati sjedinjena s Njim.

Kolege ništa ne znaju o njezinim idejama pa je označavaju kao bezobličnu i bez idealja. Koji put je osjetila strah od javnog mnijenja, osobito dok bi ulazila u crkvu. No ona je i dalje odlazila jer je znala da

izabrana ti, jer jedina imaš jasne životne smjernice, znaš što želiš i kako to ostvariti". Nakon toga poneki su se zanimali za njezin ideal jer žele živjeti kao ona.

To je bio dobar plod ustrajnosti Marije do Socorro da ostane sjedinjena s Isusom.

CHIARA

(3) arhiv CN

OKUPLJANJE oko Chiare

Preko šesto vjerskih, kulturnih i političkih inicijativa održano je u svijetu u spomen na utemeljiteljicu Fokolara

**Neven
Novak**

Neki podatci za sva ta slavlja su zajednički: prepune dvorane i crkve, sudjelovanje političkih i vjerskih vođa te predstavnika iz kulture, šarolika i pozorna publika, nazočnost prijatelja iz drugih pokreta, udruga i laičkih skupina, predstavnika drugih Crkava i religija, osoba koje se zalažu za bratstvo.

Ako nešto nedostaje na svim tim manifestacijama, to je nostalgija. "Sve ono što je rečeno Chiara nije živjela sama", rekao je u evanđeličkoj crkvi u Münchenu Thomas Römer iz udruge YMCA na kraju ekumenske komemoracije. I nastavio je sa zahtjevom: "Živite uzajamnu ljubav u Djelu. Samo tako ćemo se i mi nadati da će Chiarina karizma živjeti i dalje."

Veliki pano u spomen na Chiari Lubich dominira na Katedralnom trgu u Milatu

"Put je zacrtan, štoviše utaban", rekao je kardinal Bagnasco u Genovi i nastavio: "Štafetna palica je u srcu svih pripadnika Djela Marijina".

Isto tako vibrirajuće su bile tvrdnje nadbiskupa Palerma: "Potrebno je da nastane tama kako bismo vidjeli sjaj zvijezde. To kažem misleći na zvjezdu koja je u Crkvi bila Chiara Lubich. Ta zvijezda odsjeva svjetlost Božju i nastavlja se kretati vodeći sudbine ljudi sve do ostvarenja Isusove molitve: "Da svi budu jedno", rekao je mons Romeo.

Chiara je u Crkvi "bila sposobna učinkovito i konstruktivno istaknuti marijanski profil", podsjetio je kardinal Tettamanzi i zaželio da "Djelo koje je Duh Sveti pobudio i započeo u njoj mogne i dalje svjetлом Uskrsloga obasjavati razne discipline i stvarati nove odnose u Crkvi, među različitim kršćanskim vjeroispovijestima, u međuvjerskom dijalogu i sa svim ljudima dobre volje."

"Mislim da je ova karizma vrlo važna ne samo za vas i za vaš iden-

titet, nego i za samu Crkvu. Dar jedinstva koji vi doživljavate postaje dar za čitavu Crkvu. On izgrađuje svih i usmjerava ih prema središtu evanđelja, otajstvu ljubavi", rekao je mons. Betori nakon što je predvodio misu za Chiari u Firenci.

Svjedočanstva budista na komemoraciji u Bangkoku (Tajland) zadržala su nuncija i 4 nazočna biskupa. Budistički redovnik Phra Khru Sommai, opat u jednom hramu na sjeveru Tajlanda,

rekao je: "Chiara je i naša voditeljica. Ona nam otvara mogućnost da stignemo do Budinog najuzvišenijeg nauka".

U Venezueli je Chiara postala izvor nadahnuća. Na središnjem trgu Maracaiba u ateljeu pod otvorenim nebom izložena su 92 umjetnička djela. To je prvo "Bijenale Chiare Lubich", a pokrenulo ga je katoličko sveučilište.

Sveučilišta koja su Chiari dodjelila počasne doktorate priredila su razne inicijative. Mnoge manifestacije bile su prigoda da Chiarina poruka odjekne i kroz medije. U Čileu je nacionalna televizija po prvi put spomenula Chiaru. Najveća je prisutnost u medijima bila u Italiji (preko 230 objavljenih članaka i više emisija na nacionalnoj i na drugim televizijama).

Lik i djelo Chiare Lubich istaknule su i ličnosti iz političkog svijeta. U Rimu se talijanski parlament svećano sjetio Chiare Lubich. Pod naslovom *Chiara Lubich – savez bratstva za Italiju i za svijet* održana je komemoracija na inicijativu predsjedavajućeg Zastupničkog doma i Senata, a na zahtjev parlamentaraca iz različitih stranaka.

Više izdavačkih noviteta u različitim su tonovima predstavili Chiarin lik i njezinu misao. Među njima je publikacija s fotografijama pod naslovom *Jednostavno Chiana* koju je izdala Citta' nuova, a pred-

stavlja Chiaru u svakodnevici. Osim na talijanskom jeziku istodobno je izašla i na francuskom, njemačkom i slovenskom.

Izdavačka kuća Paoline objavila je knjigu Franke Zambonini pod naslovom *Chiara Lubich i njezina baština*. Kroz neobjavljene materijale poznata novinarka piše o Chiarinom nauku i o baštini koju je Pokret fokolara pozvan sakupiti.

14. ožujka otvorena je i Internet

stranica *Centra Chiare Lubich* www.centrochiaralubich.org s tekstovima, fotografijama, audio i video materijalima na talijanskom i engleskom jeziku. Na stranici postoji i poštanski sandučić u koji se skupljaju sjećanja na Chiaru Lubich te neobjavljeni dokumenti i fotografije svih onih koji su se diljem svijeta osobno s njom susreli. □

DAR ZA NAS

Patrijarh Bartolomej I. u Istambulu se sjetio Chiarine gorljivosti za jedinstvo Crkve

Brojni službenici ekumen-skog patrijarhata među kojima tri metropolita, katolički biskup latinskog obreda iz Istambula Louis Pelatre, lokalna zajednica Pokreta fokolara, vjernici Grčke crkve i delegacija Pokreta fokolara iz Centra u Rimu okupili su se u drevnoj crkvi da bi zahvalili za dar koji je bila Chiara Lubich. "Dar podijeljen ne samo Rimskoj crkvi, čija je bila vjerna i djelatna kći, nego i našoj Carigradskoj crkvi", smatra patrijarh.

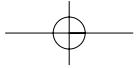
Na kraju večerne Bartolomej I. je predstavio život Chiare pričajući njezinu povijest, počevši od početaka u Trentu. U komemorativnom govoru je podsjetio kako su se prije godinu dana "uz rimokatolike, pravoslavce i druge kršćane, okupili i predstavnici drugih kultura i religija da bi uputili posljednji pozdrav zahvale ovoj izvanrednoj ženi. U našem svijetu izmučenom sukobima i podjelama milijuni ljudi su se okupili povezani u molitvi da bi ispratili Chiaru koja je stigla do sjajnoga cilja svog zemaljskog puta."

Naravno, nije moglo izostati osobno sjećanje na prve kontakte, kad je on bio još mladi đakon, sjećanje na duboki odnos koji je Chiaru vezivao uz patrijarha Atenagoru još od prvih putovanja u Fanar (ukupno ih je bilo trinaest). Sve su to važne etape dijaloga u ljubavi. "Taj naš nezaboravni prethodnik uočio je ulogu Chiare i njezinog pokreta u vraćanju zajedništva između Crkava staroga Rima i novog Rima, pa ju je radosno primao", rekao je Bartolomej. Obrativši se na kraju fokolarima, pozvao ih je da i dalje budu graditelji jedinstva među kršćanima i bratstva među svim ljudima, slijedeći Chiarino blistavo svjedočanstvo.

*Patrijarh
Bartolomej
za vrijeme
večerne
u Istambulu
15. ožujka*

CHIARA

*Prigodni program
u spomen na
Chiara Lubich
14. ožujka održan
je i u dvorani
Centra marijapoli
u Castelgandolfu*

arhiv CN

DIJALOG se nastavlja

**Gabriele
Amenta**

Pred dvije tisuće ljudi prisutnih u dvorani Centra marijapoli u Castelgandolfu 14. ožujka kroz tri sata programa pokušao se prijeći ljudski i duhovni put utemeljiteljice Fokolara. Umjetnički komadi, svjeđočanstva, pjesme, video zapisi i intervjuji imali su zajednički naslov "S Chiarom – dijalog se nastavlja". Čuli smo engleskog biografa Jima Gallaghera, kardinala Tarcisia Bertonea i Stanisława Dziwisza, novinarku BBC-a Sandru Hogget, novinarku revije *Famiglia cristiana* Franku Zambonini, potom prve sljedbenice i sljedbenike Chiare Lubich, Mariju Voce, nećake i pranećake tete Chiare.

Dijalog se vodio preko povijesti Pokreta, nastalog usred ratnih razaranja. Mora da je kontrast bio tako snažan i svjetlo tako transparentno da su ga mnogi odmah počeli slijediti.

Svjedočanstva prvog fokolarića, jučer elektromehaničara i kontrolora vlakova Marka Tecille i medicinske sestre Angele Vigolo koja je među posljednjima stigla u fokolar, zatvorila su krug između povijesti i sadašnjosti, pokazujući kontinuitet i budućnost djela Božjega.

"Između evanđelja i svetaca ista je razlika kao između napisane i pjevane partiture. S Chiarom je tu glazbu pjevala ljubav i nadilazila svaku prepreku jer je pjevala u srcima", rekao je kardinal Poupart prisutan u dvorani. Od Trenta do Rima i do svijeta korak je kratak, s otvorenosću od 360 stupnjeva na države, jezike, kulture, religije, tradicije, ne isključujući nikoga. Prisutno je mnogo predstavnika drugih kršćanskih vjeroispovijesti i drugih religija.

"Jedna izreka kaže: 'Tko ima dijete, nije umro'", rekao je imam Izzidine Elzir koji je za tu prigodu došao iz Firence i dodao: "Chiara je imala puno djece različitih religija i zato nije nikad umrla. Danas smo se okupili da bismo slijedili njezin put. I u malim čudima svakodnevice, kako je to u obitelji Gerbotto iz Torina, gdje jedna kći s teškim psihomotoričkim poremećajem, uzrokovanim cjepivom, postaje mjeru ljubavi bez mjere."

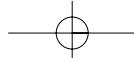
Takav je bio i završetak Chiarinog života. Na njezine posljednje trenutke s ganućem je podsjetila Eli Folonari koja je desetljećima bila uz nju. Chiarin je dom uvijek bio otvoren, svima, sve do posljed-

njih trenutaka, pa i kad su se mnogi izredali pred njezinim uzglavljem da bi je pozdravili, jer "budući da je ljubio svoje, do kraja ih je ljubio"!¹. Ta mjera ljubavi omogućila joj je da se otvori i da svojim idealom obuhvati i one koji vjere nemaju. Jedan od njih, Piero Taiti, podsjetio je da se s Chiarom nisu osjećali kao gosti koje se podnosi, nego kao prihvaćene osobe, potaknute da u ljubavi podijele zajedničke vrjednote.

Po cestama Castelgandola slio se njezin narod iz svih dijelova Italije, s predstvincima iz svijeta, koji je prihvatio štafetu palicu. "Meni ostaje veći osjećaj odgovornosti – kaže jedna djevojka. Prije je ona bila lokomotiva koja je vukla, sada svi moramo biti lokomotive." Jedna gospođa dodaje: "U meni ostaje sve kao i prije, možda i bolje, jer dijalog s njom je bolji." "Mislim da je duhovnost fokolara put Crkve budućnosti, ne samo u Kubi, gdje je osobito prihvaćena, nego i u cijelom svijetu", komentirao je nadbiskup Havane kardinal Jaime Lucas Ortega y Alamillo.

¹ Usp Iv 13, 1.

OBJETNICA

Mirjana se rodila i odrastala u Varaždinu. Do svoje osme godine živjela je sama s majkom, jer je otac nakon njezinog rođenja ubrzo umro. "Vjerojatno zbog njenih priča o mom tati, često sam odlazila na groblje i s njim razgovarala. To mi je bilo jako važno, jer sam ga nekako osjećala bližim", sjeća se danas. Mama joj se potom udala i uskoro je dobila sestru. Obitelj je na neki način bila kompletna, no ona je stalno za nečim čeznula, ni sama ne znajući za čim.

Poželjela sam ostati

Adolescencija je donijela nova razmišljanja i nesigurnosti o onom što jest i što bi željela biti. Htjela je što prije urediti život po svome i otići od kuće. "Zamišljala sam dobro radno mjesto i skladnu obitelj. Privlačilo me zanimanje medicinske sestre i željela sam se upisati u medicinsku školu u Varaždinu. No pred sam upis odjednom sam promijenila mišljenje i upisala se u gimnaziju. Istodobno sam krenula na vjerouauk kod časnih sestara uršulinki kod kojih je i moja mama išla u školu (naravno prije rata, jer im je kasnije bila zabranjena)."

Mirjana se ne sjeća je li to bila 1967. ili 1968. godina kad su časne sestre organizirale hodochaće u Rim i audijenciju kod Pape. "Na sreću i ja sam išla. Rim me fascinirao kao grad ali i kršćansko svjedočanstvo dok smo razgledali katakombe, crkve, Vatikan. Vodič nam je bila jedna fokolarina, no to sam saznala tek kasnije. Govorila je slovenski, pa nisam sve razumjela, ali jedno popodne nas je odvela na sasvim posebno mjesto, u Rocca di Papa. Tamo je bilo puno mladih djevojaka iz

arhiv NS

BOG me ljubi!

"Otkriće da je Bog ljubav za mene je bilo presudno", kaže Mirjana Radoš sjećajući se prvih vremena Pokreta u Hrvatskoj i jedinstva koje je nosilo njegove prve sljedbenike

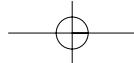
različitih dijelova svijeta i meni su izgledale kao anđeli, bile su baš posebne. Bruna Tomasi nam je govorila o početcima Pokreta fokolara. Nisam baš puno upamtila ni razumjela, ali ozrače je bilo tako lijepo da sam poželjela ostati."

Bio je to Mirjanin prvi susret s idealom jedinstva. "Ostavila sam svoju adresu s nadom da ćemo se opet negdje sresti. Nakon nekog vremena, baš dok sam se nalazila u samostanu sestara uršulinki u Varaždinu, ses-

tra mi je rekla da me traži gospodična Jelena Ivičić. Bila je to Aurora, prva hrvatska fokolarina koja se tada iz Rima vratila u Zagreb. S njom sam započela svoj novi duhovni život. Slala mi je Riječ života pisani rukom i to bi me uvijek jako dirnulo. Počela sam otkrivati evanđelje na novi način. Ne više kao knjigu za proučavanje, nego kao putokaz za život. Otkriće da je Bog ljubav za mene je bilo presudno. Imala sam osjećaj da sam to oduvijek nesvjesno

**Đina
Perkov**

BOG ME LJUBI!

Skupina mladih na marijapoliju na Odri kraj Zagreba godine 1975. Mirjana je treća slijeva u gornjem redu.

*Dolje:
Na radnom
mjestu logopeda
u Varaždinu*

tražila. U meni je sve pjevalo – Bog me ljubi! Bio je to nov, do tada nepoznat osjećaj. Kao da su s mene pali okovi koji su me da tada sputavali i držali zatvorenom u samoj sebi."

Prva iskustva

Kako je više uranjala u duhovnost jedinstva, pokušavaла ju je provesti u praksi. "Mislim da je moje prvo iskustvo bilo vezano uz misao 'ljubi neprijatelja'. Kolegica iz klupe iza mene i ja nismo razgovarale, više ne znam ni zbog čega, ali ja sam mislila da sam u pravu, tj. da je ona kriva i da mi se treba ispričati. Naravno, njoj to nije bilo ni na kraj pameti. Shvatila sam da nije važno tko je kriv i da ja trebam ljubiti nju jer mene Bog ljubi i očekuje da se poнаšam kao Njegova kći. Imala sam strašnu tremu i nisam znala što učiniti. Onda mi je sinula ideja. Približavaо se 8. ožujak, dan žena. Budući da nisam imala novaca, sama sam izradila poklon za nju i na taj dan joj se ispričala. Kasnije smo se puno puta smijale mojoj ideji, ali osjećaj je bio divan."

Mirjanin život se počeo mijenjati. Najsretnija je bila kad bi dolazila Aurora. "Nas tri iz

vjeronaučne skupine sastajale smo se tada u samostanu. Drugima nismo puno govorile o idealu koji smo živjele, možda ponekoj kolegici koja bi primjetila da se nešto događa. Kod kuće su mislili da će me to s vremenom proći. Smatrali su da je to suviše zahтjivo. Pitali su se zašto odjednom idem stalno na misu, na susrete i sl. A i nije

poželjno biti previše dobar jer te u životu svi iskorištavaju, smatrali su. Moj župnik je mislio da je lijepo da mladi ljudi žive svoju vjeru, ali da je Pokret fokolara sekta i da mi je dovoljna moja župa. Sestre uršulinke su nas podržavale. No s vremenom je i moju mamu pri-vukao ideal jedinstva, pa ga je ona počela živjeti."

Putovanja

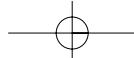
Ljeta godine 1968. Mirjana je sudjelovala na marijapoliju u Bassanu, u sjevernoj Italiji. "Iz Varaždina nas je bilo tri ili četiri. Već sljedeće godine otišla sam u Zagreb na studij. Prvi fokolar bio je u Dubravi i tamo sam često navraćala. Tada sam upoznala Raffaellu koja je često odlazila iz Hrvatske, pa je vrijeme provedeno s njom za nas bilo dragocjeno. Jednom smo se srele na autobusnoj postaji. Još se sjećam frizure s rajfom i

njenog osmjeha. Bila sam sretna kad god bih mogla s njom porazgovarati na njenom talijansko-hrvatskom jeziku. Nas-tojala je prenijeti sve novosti o Chiari i Djelu. Tada mi se Djelo činilo velikim, jer nas je bilo malo i imala sam želju da narastemo, da nas bude puno."

"Počela sam učiti talijanski kroz pjesme Genrossa-a. Kad bih trebala pjevati, uvijek sam imala tremu, jer sam riječi više puta glasno ponavljala i usput nasmijala sve oko sebe. Vrlo često sam odlazila u fokolar. Bilo je i zabavnih trenutaka, kao onaj kad sam kuhala okruglice od šljiva, pa sam ih napravila za tri dana, jer nisam imala prakse u kuhinji. Tako je bilo materijala za smijeh, jer na sve se gledalo s optimističke strane."

Aurora joj je bila uzor i teško joj je palo kad je ona otišla iz Zagreba. Na susretima je upoznala i druge pionire Djela kod nas, primjerice don Ivana Kopića iz Đakova. "Izgledao mi je tako velik i divila sam mu se. Misnila sam kako bi bilo divno da ima puno takvih svećenika. Bio je jednostavan i pun ljubavi prema svima, znao se sa svima poistovjetiti, a s nama mladima se rado šalio. Jedne zime smo

imali susret mladih u Đakovu. Mame su napravile sarmu za tri dana. Don Kopić nam je prvog dana rekao da ne brinemo što ćemo jesti tri dana sarmu, ona je ionako najbolja tek treći dan."

(4) privatni arhiv

Bilo je to vrijeme putovanja. "Sjećam se da smo za 29. 11. imali susret mladih u Ljubljani, a čim je završio, sjeli smo u autobus za Đakovo. Često u ponедјeljak nisam išla na fakultet, jer se nisam uspjela vratiti ili bi primjerice išla u Maribor preko Varaždina a da nisam ni svratila kući. Upoznala sam Slavoniju, Sloveniju i prvi put bila u Beogradu. Živjela sam avanturu prvih vremena Pokreta u našoj zoni i istinski uživala. Jedinstvo nas je sve nosilo i nisam osjećala napor, nego samo ljubav."

Nova životna etapa

Po završetku fakulteta Mirjana se vraća u Varaždin i počinje raditi u školi za djecu s posebnim potrebama. Nakon nekog vremena se i udala, čime je nastupila nova životna etapa.

"Nisam mogla odlaziti u Zagreb koliko sam željela, ali počeli smo se nas nekoliko okupljati svakog tjedna u Varaždinu. Iako sam radila u prospekti, nisam se bojala ići na misu. Jednom prilikom misa je bila nakon susreta, u 16 sati, što nije bilo uobičajeno. Kad sam se vraćala s pričesti, odjednom ugledam ravnatelja svoje škole kako nekim ljudima pokazuje crkvu. Stao je otvorenih usta kad smo se pogledali. Nisam znala što očekivati sljedećeg dana. Ali bila sam spremna, 'za Tebe', rekla sam darujući svu neizvjesnost i strah Isusu. Ujutro sam ga pozdravila, a on je ozdravio kao i obično. Nikada nije spomenuo taj događaj, dapače predložio me za predsjednicu sindikata. Kasnije su me zvali i u Partiju, ali ja sam odbila."

Mirjanina se obitelj povećavala, dolazila su djeca, tri kćeri. "Bile su još malene, kad nas je zadesila jedna nepravda, velika bol koja je imala i društvene posljedice. Zaista smo proživiljavali teške trenutke. Suprug i ja smo se osjećali jedno i Bog je bio s nama. Njegova je prisutnost bila gotovo opipljiva. Isus Napušteni je imao lice osuđenog pravednika, bili smo jedno s Njim – na križu. U kući je vladalo blagdansko ozračje, kao u crkvi. I djeca su bila tiša. Moja je teta donijela tri crvena karanfila koje sam stavila pred raspelo u sobi. Preplavio me duboki mir i

osjećala sam samo ljubav. Nakon tri dana sve se riješilo. Ovo je bilo moje prvo iskustvo ljubavi prema Napuštenom Isusu u jednoj prebolnoj situaciji. Naravno, kasnije je život donio i mnoga druga, ali ovo mi je posebno dragoo."

Život je išao dalje, ideal jedinstva je u Varaždinu zahvaćao nove ljude, obitelji, mlade. Pred sam rat, kad je vjerski život dobio malo slobode, na radiju Varaždin Mirjana je vodila jednosatnu kontakt emisiju gdje se govorilo o Djelu Marijinu. Emisija je bila jako dobro prihvaćena. "Raffaella mi je tada rekla: 'napravila si svoj dio u Varaždinu, sada možeš otići',

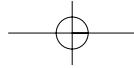

Na marijapoliju
1975. Mirjana
priča svoje
iskustvo

Mirjana sa
suprugom,
kćerima
i unučicom

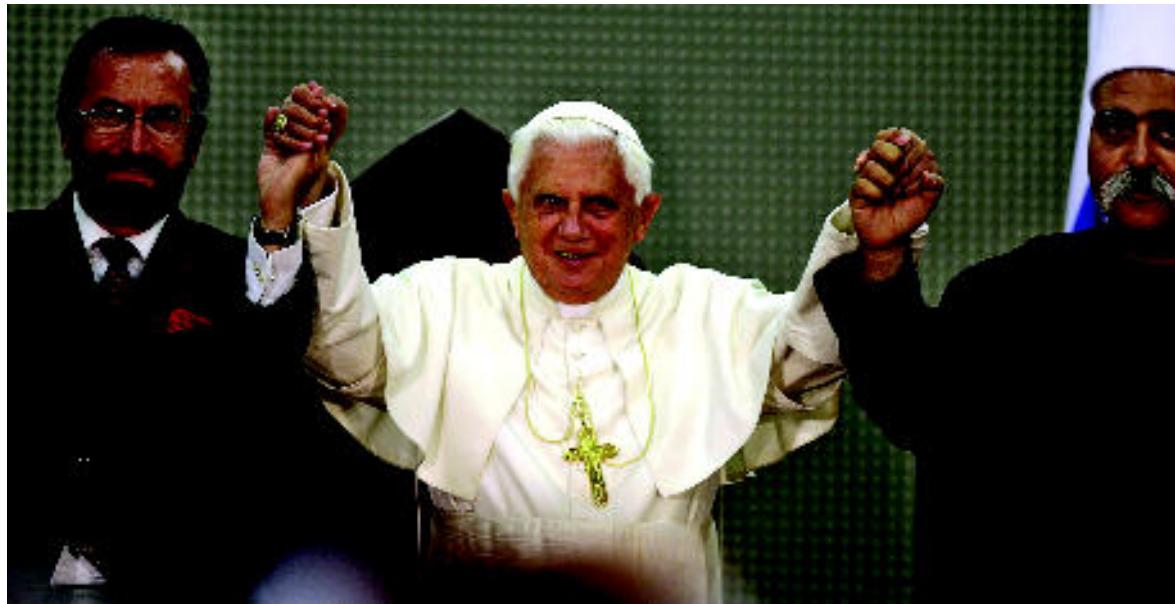
što se kasnije i dogodilo. Preselili smo se u Zagreb, gdje i sada živimo. U međuvremenu sam se i razboljela. Ali mirna sam jer osjećam da me Bog ljubi, a to me oduševljava, baš kao i na početku ove moje avanture. Život u ovoj velikoj duhovnoj obitelji je nešto najljepše što mi se moglo dogoditi."

U ŽARIŠTU

Papa Benedikt XVI. u Izraelu se susreo se s predstavnicima velikih religija u bazilici navještenja u Nazaretu

(Foto: AP/PIXSELL)

DIJALOG je potreba

*Teško putovanje Benedikta XVI. na područje gdje svi trpe:
Izraelci i Palestinci, židovi, muslimani i kršćani;
njegova uloga prvosvećenika, graditelja mostova*

**Michele
Zanzucchi**

Papa u Memorijalnom centru žrtava Holokausta Yad Vashem u Jeruzalemu. Nakon što je potaknuo plamen i položio vjenac bijelog i žutog cvijeća, pomolio se u "Sobi sjećanja", gdje su zapisani nazivi 22 naciistička logora smrti.

Po riječima nuncija mons. Antonija Franca bilo je to opasno putovanje na koje se gotovo nemoguće uputiti s minimalnom dozom spokoja. Potresni prizori su se nizali, izjave su se davale, polemike su se javljale i nestajale između jednog i drugog Papinog govora, povijesne slike utisnule su se u sjećanje.

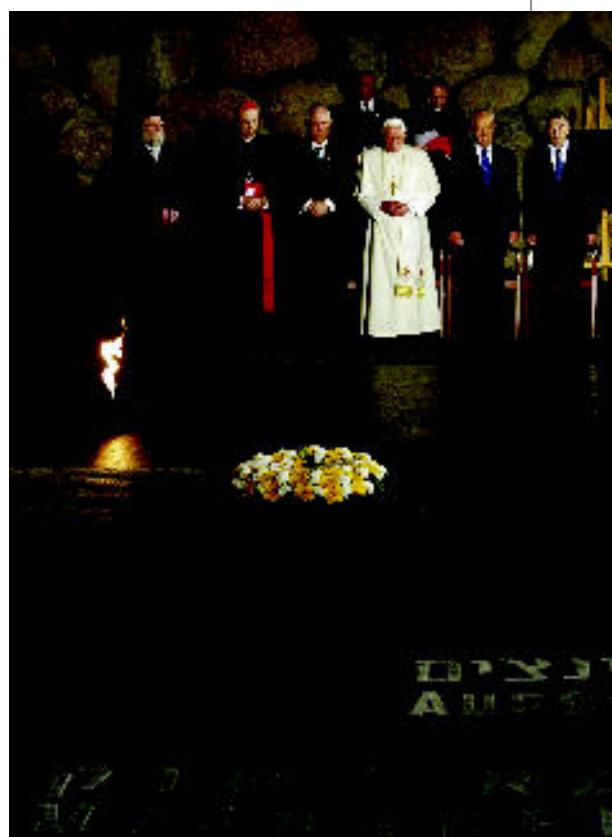
U gradu Jeruzalemu, na raskriju kultura, religija i naroda, svaki čin i svaka riječ poprimaju određeni prizvuk, boju, okus i značenje, svaki put drugačije. Jeruzalem je mjesto gdje je Nebo govorilo i djelovalo kao na nijednom drugom mjestu. Na različite načine!

Na završetku dugog putovanja, odlazeći iz Tel Aviva, Papa se sjetio plodnih razgovora s civilnim vlastima, kako u Izraelu tako i na Palestinskim teritorijima, susreta s

katolicima, s kršćanima i s predstavnicima drugih religija. I mislim da upravo na ove tri razine treba iščitavati njegov posjet Svetoj Zemlji koji je trajao od 8. do 15 svibnja.

Kršćani poput Marlene

Marlene Rock je nastavnica, udana za Hannahu, izbjeglicu iz Ein Karema od 1948. Imaju četvoro djece i žive u skromnoj ali lijepo uređenoj kući. Dnevni boravak je poput malog dvorišta s vratima i ste-

penicama, ukrašen slikama Gospe, sv. Jurja, posljednje večere. Na zid je pričvršćena i grijalica za kupaonicu.

Životna priča njezinog supruga bila bi dovoljna da se shvati složenost situacije u Svetoj Zemlji: "Imao sam dvije godine kad su nas 1948. Izraelci prisilili da pobegnemo u Betlehem. Kad sam se kasnije vratio u svoju rodnu kuću, u njoj sam našao židovsku obitelj koja ju je kupila od vlasti." Zastaje, žečeći naći prave riječi. "Moji korijeni ostaju тамо, али... ovako smo usrećili drugu obitelj." Otkriva mi nimalo nevažan detalj: "Bili smo vlasnici dijela Jeruzalemske šume, sedam hektara, gdje je sada podignut Memorialni centar holokausta Yad Vashem. Sada sam već slobodan i od ovoga otimanja: drago mi je da je poslužila za nešto važno."

Obitelj Rock je slika katoličanstva u ovim krajevima i njezinih podjela. Sin Joseph kaže: "Moja zaručnica i ja izabrani smo da nosimo prinose na oltar za vrijeme mise s Papom. Sretan sam, ali bio bih još sretniji da je Benedikt XVI. slavio misu u Gazi". Brat Michel misli drugačije: "Ovo je hodočašće na mjesta Isusova života. Nažlost, kršćani nisu pripremljeni na posjet o kojemu se više govorilo na televiziji nego s propovjedaonica."

Marlene zaokružuje obiteljsku sliku. Podsjeća na velike ekonomski probleme i na nemogućnost slobodnog kretanja: "Zid ubija život u ovim krajevima". Manjina među manjinom? "Istina je, ali na život se može gledati kao na napola punu ili napola praznu čašu. Ja ju vidim napola punu. Ni sam Isus se nikada nije žalio što je njegov stado bilo malo. Išao je dalje pozitivno gledajući na događaje i na osobe. Kršćani smo, ali i Palestinci, a to nas povezuje s našom braćom muslimanima." Pripovijeda o svojim osjećajima:

"Papa je veliki oslonac za kršćane u Svetoj Zemlji. Pokazuje nam da ne smijemo mrziti nikoga i da moramo gajiti bratske osjećaje prema svima."

Marlenina priča mislim da objašnjava situaciju koju je Papa našao u katoličkoj sredini Svetе Zemlje. No ozračje se malo po malo mijenjalo: od mise u Getsemaniјu s tek tri-četiri tisuće nazočnih, od kojih tek nekoliko stotina domaćina (redarstvenih snaga bilo je šest tisuća) prešlo se na toplinu Betlehema gdje je bilo barem deset tisuća nazočnih, od kojih više od polovice kršćana iz mjesta (i iz Gaze), uz veliko sudjelovanje muslimana, da bi ih na kraju u Nazaretu bilo četrdeset tisuća.

Poželjan posjet za one koji su se željeli potvrditi pred međunarodnom zajednicom, no dobar dio katoličke zajednice na njega je gledao sumnjičavo, u tjeskobi za svoju budućnost. Iskustvo posljednjih desetljeća ucijepilo je u njih uvjerenje da goremu nema granice i da svako narušavanje trenutačnog primirja može dovesti do pogoršanja situacije. No Papa je poslije znao osvojiti svoje.

Međuvjerski dijalog

Drugo poglavje je međuvjerski dijalog, izraz koji Benedikt XVI. koristi neprestano. Ni ovdje početak nije bio baš najbolji, a dogodio se na jednom skupu s udrugama

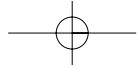
zauzetim u međuvjerskom dijalogu. Šeik Tayseer al-Tamimi, poglavar islamskog suda palestinske uprave, uzeo je mikrofon bez najave optuživši izraelsku državu za uznemiravanja što ih Palestinci podnose od Izraelaca u Svetoj Zemlji: "Izrael je od Jeruzalema učinio zatvor, zabranjujući muslimanima i kršćanima pristup i zabranivši molitve u crkvama i džamijama, a u Gazi Izrael nije poštivao ljudska prava". Papa

"Papa je veliki oslonac za kršćane u Svetoj Zemlji. Pokazuje nam da ne smijemo mrziti nikoga i da moramo gajiti bratske osjećaje prema svima."

je pozdravio svih i otišao. Otac Lombardi je rekao: "Na događaju koji je bio posvećen dijalogu, takvo izlaganje bilo je negacija dijaloga". Za ministarstvo vanjskih poslova to je bila sramota. Mogao je to biti početak polemika bez kraja.

Da taj incident nije bio uvod u potpuni neuspjeh razumjelo se na domjenku koji je slijedio. Ljudi nisu izgledali toliko pogođeni izjavom šeika, jer to su bile već poznate riječi. Mladi profesor kršćanin iz Betlehema mi je rekao da kršćani i muslimani ne osuđuju sadržaj šeikova govora nego nje-

DIALOG JE POTREBA

Papa se rukuje s jordanskim kraljem Abdullahom II. po dolasku u Jordan 8. svibnja

govu formu. Bračni par liječnika muslimana iz Jeruzalema mi tumači: "Riječi šeika izražavaju frustracije ljudi koje međunarodna zajednica ne sluša".

Nazočni židovi mirno su razgovarali s kršćanima i muslimanima: "Ogromna je čast primiti Papu – rekao mi je jedan šezdesetogodišnjak prisutan sa ženom i dvoje djece – i sigurno zbog ove nezgodne šeikove izjave nećemo promijeniti mišljenje. Ne znam je li dijalog moguć, ali je u svakom slučaju potreban; nerazumijevanja su ljudska, dok dijalog treba biti ljudski i božanski istodobno." A rabin David Rosen: "Voditi dijalog ne znači staviti glavu u pijesak. Znači gledati drugoga, drugačijega, u lice. S razumom, a ne samo s vjerom, kako to kaže Benedikt XVI." Rabin Rosen je kasnije podigao Papinu ruku na međuvjerskom susretu u Nazaretu, pozvavši Papa da učini to isto s muftijom kraj njega. Ta će slika ostati.

Neprekidan zid

Svakako je najsloženiji dio putovanja bilo pitanje odnosa Izraelaca i Palestinaca. I nadasve je tu Benedikt XVI. pokazao svoju odlučnost i svoju otvorenost. Više je puta izjavio da je došao posjetiti ovu zemlju kao prijatelj

Izraelaca i kao prijatelj palestinskog naroda, ali nije oklijevao poželjeti brzo i pravedno rješenje sukoba. "Neka se prizna da država Izrael ima pravo postojati i uživati mir i sigurnost unutar međunarodno priznatih granica, ali neka i palestinsko narodu jednako tako bude priznato pravo na suverenu neovisnu domovinu, da živi dostojanstveno i slobodno

se kreće." Ukratko, dva naroda, dvije države.

Odlazeći Papa je rekao: "Tijekom mojeg posjeta ovim krajevima jedan od najžalosnijih prizora koje sam video za mene je bio zid". Zid je Papa video u izbjegličkom kampu u Aidi, u Betlehemu, gdje je imao jedini pravi fizički kontakt s narodom, zbog sigurnosnih razloga, što ga je zadržalo daleko od ljudi.

Taj zid nije toliko sigurnosna ograda (*security fence*), kako to kažu Izraelci, zamjerajući Papi što je upotrijebio izraz *wall*, tj. zid, koliko način da se pripoji teritoriji koji se smatraju vojno strateškim i zbog izvora vode i veza, te se tako Palestinski teritoriji svedu na "arhipelag" gdje je vezanost među raznim "otocima" vrlo otežana.

U to sam se uvjedio kad sam sporednim putem isao u Betlehem na papinsku misu, jer je uobičajeni prijelaz bio zatvoren. Nikak-

va kontrola! Kaže se da se zidom spriječio napad kamikaza, no to je vrlo upitno, budući da sporednim putovima u Izrael može svatko slobodno ući.

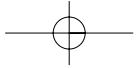
No Papa nikad nije govorio protiv nekoga. Uvijek je pokazivao obzorje mira, citirajući više puta Ivana Pavla II. i koristeći se nekim njegovim izrazima. Potvrđio je: "Prijateljima je draga provoditi vrijeme zajedno u društvu jedni drugih i osjećaju duboki nemir kad vide patnju jedan drugoga. Nijedan prijatelj Izraelaca i Palestinaca ne može a da ne zaplače nad patnjom i izgubljenim životima što su ih oba naroda podnijela u posljednjih šest desetljeća."

I uputio je poziv, služeći se sloganima koje je puno puta ponovio Ivan Pavao II.: "Nikada više krvočiće! Nikada više sukobi! Nikada više terorizam! Nikada više rat! Neka se uspostavi trajni mir utemljen na pravednosti, i neka dođe do istinskog pomirenja i napretka"

□

Vjernici okupljeni na misnom slavlju s papom Benediktom XVI. na Brdu kušnje u Nazaretu

GENROSSO U HRVATSKOJ

NADA DA ĆE OPET DOĆI

Koncert Gen Rossa u Križevcima bio je najavljen za 12. svibnja na središnjem gradskom trgu. Te je večeri prije uspinjana na pozornicu među mladima vladalo vidljivo uzbuđenje, a nekoliko stotina znatiželjnika okupilo se s kišobranom u ruci, nadajući se da će se predstava održati. No zbog jakog pljuska i grmljavine 15 minuta nakon početka program se ipak morao

Katia Klanac

NE PRESTANI živjeti, ljubiti, davati!

To je poruka koju nam ostavljaju članovi međunarodne umjetničke skupine Gen Rosso nakon radionica i koncerata u Križevcima, Osijeku i Splitu

prekinuti. Ali kao što Gen Rosso u *Streetlightu* priča o pobjedi života nad smrću, tako su nakon najave da je predstava prekinuta, mladi iz Križevaca skočili na pozornicu i s pjevačima Gen Rossa zaplesali i zapjevali, izražavajući, umjesto žalost i razočarenje, radost, zahvalnost i nadu da će opet doći k nama.

"Koncert je prekinut, ali poruka je već postala dio nas. Recite Gen Rosso da ćemo je i dalje prenositи mladima našega grada."

"Sigurni smo da će se Gen Rosso vratiti jer smo započeli nešto što se mora nastaviti..."

Susret između mladih iz Križevca i Gen Rossa započeo je u nedjelu 10. svibnja u gradiću Faro. Moglo bi ih se lako uzeti za neke pop zvijezde, ali to nije točno. Prolazeći kraj glavnog trga nekoliko sati prije predstave i gledajući kako se postavlja pozornica, ljudi su se zanimali što se tu

događa. "Večeras će nastupiti Gen Rosso sa svojim mjuziklom, evo upravo postavljaju pozornicu." Na taj odgovor odoše dečki pitajući se kakvi su to pjevači koji sebi postavljaju pozornicu! A Gen Rosso su upravo takvi. Kod njih nema mjesta za velike zvijezde. Prolaze od grada do grada noseći nadu, svjetlo, osmjeh, pogled ljubavi.

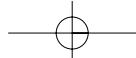
Važan dio njihovog djelovanja su upravo radionice preko kojih se mladi iz grada gdje nastupaju mogu priključiti predstavi. Svaki član Gen Rossa vodi jednu radionicu. Tako već prije

nastupa nestaju zidovi između članova grupe i publike. U Križevcima je u radionicama sudjelovalo preko 180 mladih iz srednjih i osnovnih škola. Priklučili su se raznim umjetničkim radionicama: teatar, zbor,

Katia Klanac, Domagoj Sajter i Branimir Kovačević

BeZet

NE PRESTANI ŽIVJETI, LJUBITI, DAVATI!

orkestar, moderni ples, osvjetljenje, zvuk, itd. kako bi na kraju zajedno s Gen Rossom izveli *Streetlight*.

Pitali smo Luciju, 14 godina, iz radionice modernog plesa, što joj se najviše svidjelo tijekom tih dana provedenih u pripremi i očekivanju *Streetlighta*: "To što smo radili zajedno". Slično kaže Boris, 16 godina, iz radionice orkestra: "Volim što se družimo i komuniciramo".

Eto, ne biti sam, nego skupa s drugima je i glavna poruka Gen Rossa.

Katia Klanac

NA KRISTFESTU U OSIJEKU

Peti festival suvremene kršćanske glazbe održan u Osijeku od 14. do 16. svibnja ove je godine po mnogočemu bio poseban i izvanredan. Njegova se osobitost pokazala prije svega na završnoj priredbi kada je skupina Gen Rosso izvela svoj mjuzikal *Streetlight* zajedno sa mladima grada

Osijeka koji su bili aktivni protagonisti spektakla. U subotu navečer 16. svibnja, u sportsku dvoranu Gradske vrt došlo je oko 1900 osoba iz raznih dijelova Hrvatske, te Bosne i Hercegovine i Vojvodine (Srbije).

Sve je počelo dva dana ranije, u četvrtak, kada se oko 180 mladih iz više osječkih srednjih

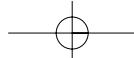
škola podijelilo u deset radionica koje su vodili članovi Gen Rossa. Svatko je izabrao onu koja mu najbolje odgovara, a izbor je bio odista širok: dva zbora, glazbeni bend, dvije radionice hip-hop, moderni ples, gluma, scenografija, rasvjeta, zvuk. Kroz ovo relativno kratko vrijeme pripreme mladi su uvježbavali svoje uloge u mjuziklu, da bi svi zajedno dali doprinos u konačnoj izvedbi. Glumili su, plesali, svirali, pjevali, bili su ton-majstori i majstori rasvjete, i izradili su scenografiju za cijelu pozornicu. Tu večer bili su zaista suvremeni show-profesionalci.

Po završetku oduševljenje i sudionika i publike bilo je gotovo opipljivo. Svima se s par toplih i srdačnih riječi obratio i biskup mons. Đuro Hranić zahvalivši Gen Rossu, mladima, organizatorima Kristfesta i lokalnoj zajednici Pokreta fokolara, istaknuvši među ostalim kako se u predstavi doista moglo vidjeti da je Bog ljubav.

Osmjesi, fotografiranja, zagrljaji, ali prije svega duboko zajedništvo svih prisutnih jasno

Dina Perkov

su pokazali uspjeh projekta. Dokaz tomu može biti i činjenica što su mnogi mladi ostali do ranih jutarnjih sati rastavljati pozornicu i raspremati opremu, pomažući i na ovaj način nastojeći "odužiti" se za ovo iskustvo. Mnogi iz Gen Rossa rekli su kako su naši mladi vrlo talentirani, otvoreni i pristupačni, a budući su obišli doslovno čitav svijet radeći ovakve projekte može im se vjerovati. Izražena je obostrana želja za ponovnim dolaskom i sličnim projektima.

Domagoj Sajter

STREETLIGHT U SPLITU

Treća etapa gostovanja u Hrvatskoj bio je nastup Gen Rossa u Splitu 19. svibnja. U velikoj dvorani na Gripama okupilo se gotovo 2000 gledatelja, pretežno mladih. Osim iz Splita, došli su mladi iz okolnih gradova i naselja, a preko 300 došlo ih je iz Zadra, na poticaj zadarskog nadbiskupa mons. Ivana Prende. Mada u Splitu nije bilo radionica, mladi su od samog početka prihvatali poruku Genrossa i sa zanima-

njem pratili radnju *Streetlighta* poistovjetivši se s njegovim junacima. Na kraju je splitski nadbiskup mons Marin Barišić, koji je nazoočio mjuziklu, vidno dirnut, ohrabrio mlade da se upute putem ljubavi kako bi cijeli svijet postao jedno.

Dan kasnije upriličen je susret Gen Rossa sa stotinjak mladim, gdje su oni imali priliku postavljati im pitanja i izbliza ih pozdraviti. Netko je rekao: "Sada osjećam da se može biti 'super' bez nasilja".

Branimir Kovačević

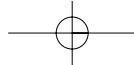
Gen Rosso je fantastičan

Profesorica psihologije na PMF-u u Splitu, dr. Mirjana Nazor na konferenciji za novinare prigodom dolaska Gen Rossa istaknula je važnost rada na prevenciji nasilničkog ponašanja mladih. Postoji ogroman raskorak između onoga što govorimo i kako se ponašamo, a to stvara silnu konfuziju u glavama mladih, jer u odrastanju je jako bitno imati jednoznačne informacije, što je dobro a što loše, rekla je prof. Nazor. Ustvrdila je također da su odrasli danas loši modeli, a mladima trebaju osobe koje vrijedi slijediti te da kao roditelji zanemarujemo psihološke i duhovne potrebe svoje djece.

"GenRosso je putokaz koji nam pokazuje kako bismo trebali ići. Jako mi se svidjelo kad je rečeno da prevencija nije priča o tome kako su droge opasne, kako je loše udarati i maltretirati druge, nego nuđenje kvalitetnijeg načina života. Ako ponudimo mladima sadržaje kojima oplemeniti njihovo vrijeme, onda je šansa u skretanju u nešto devijantno daleko manja. Radionice koje GenRosso provodi su jako važne. Uključivanje mladih u radionice zapravo znači da se oni sami uživljavaju u problemu o kojima se govori, a kad postoji uživljavanje, ono neminovno dovodi do javljanja određenih emocija. Čim su emocije u pitanju, one su pokretači i to je šansa da će se mladi i ponašati u skladu s porukama koje čuju, s kojima i žive nekoliko dana na sceni. Taj momenat da se oni izravno uključuju, da sudjeluju u samom mjuziklu je nešto što mi se čini fantastično. Jer to je pokretna snaga da ono što su glumili na sceni prenesu i u život, da imaju određene ciljeve prema kojima će ići."

(3) BeZet

DUHOVNOST JEDINSTVA

*Donosimo dva
odgovora Chiare
Lubich članovima
Pokreta fokolara
iz zemalja europskog
jugoistoka u Zagrebu
18. travnja 1999.*

Svetost je nešto predivno: ljubiti da bismo stigli u raj. Taj je cilj tako uzvišen da ga ne mogu ni zamisliti. Kako ti shvačaš raj? Da bismo ga bolje razumjeli, možeš li nam nešto reći i o paklu?

Nedavno je objavljena knjiga o Pokretu fokolara i o meni, a napisao ju je engleski pisac Jim Gallagher. On me u razgovoru između ostalog upitao što je raj. Nastojala sam mu objasniti što sam kroz sve ove godine pokušala razumjeti, uspoređujući svoje razmišljanje s mislima Crkve, osluškujući svece kao i prosvjetljenja koja nam Bog uvijek šalje. To sam zapisala i objavljeno je na posljednjim stranicama spomenute knjige.

Poslušajmo nešto o raju, s nadom da ćemo stići do njega. Mislim da je raj prebivati u krilu Očeva, u Očevu srcu i odande sudjelovati u životu Osoba Presvetog Trojstva, kako kaže sv. Ivan od Križa. Bit ćemo uvedeni u Trojstvo, u dinamiku Presvetog Trojstva, jer Trojstvo nije nešto statično, nepokretno, ono je život, život, život! I sve će biti uvijek novo jer, kako kažu crkveni oci, ako smo živjeli kršćanski bit ćemo pobožanstvenjeni, bit ćemo sinovi, naravno posvojeni sinovi, prihvaćeni, ne baš sinovi kao što je Riječ Sin Očev, ali svejedno ćemo biti pobožanstvenjeni, ne samo pobožanstvenjeni nego

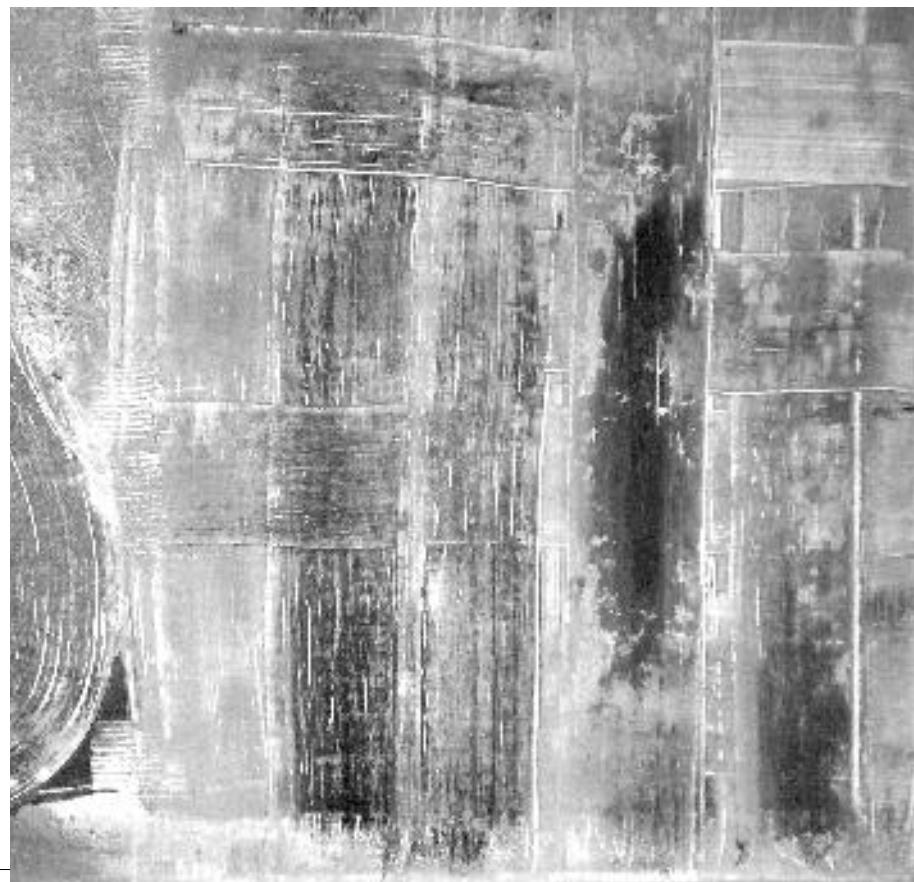
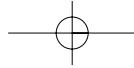
RAJ i pakao

ćemo i primiti baštinu Isusovu, a to je čitav raj. Čitav raj bit će i naš, čitav raj. Ponavljam, ne statični raj, nego u svojoj evoluciji jer raj nije statičan, nepokretn, nego je dinamičan; sva nebeska baština pripadat će nam, bit će i naša. Baš kao što u obitelji i maleno dijete kaže: moj ormari, moj krevet, moj krov, moja slika. Tako će biti i u raju, sve će biti naše. Raj je dinamičan i sve nebeske stvarnosti pripadat će nam.

U Isusu nisi sužanj nego sin, kaže sv. Pavao, a ako si sin onda si i baštinik, baštinut ćeš raj. Neprestano će se obnavljati naše sjedinjenje s Bogom, sa svakom osobom Presvetog Trojstva i među nama i moći ćemo

zahvaljivati Duhu Svetomu što nam je dao karizmu, Sinu što je došao na Zemlju i umro za nas, za mene, kako kaže sv. Pavao, zahvaljivati Ocu što nas je stvorio. I ne samo to: budući da ćemo biti pobožanstvenjeni i svatko od nas će biti drugi Krist, svatko će biti raj za drugoga. I kad budem razgovarala s nekim, ući ću u njegov raj i bit će prekrasno jer ću otkriti Isusa sasvim drugačijega od ovoga, sasvim drugačijeg od onoga, drugačijeg od... bit će Isus, ali sa značajkama ovoga ili onoga, sa njihovim posebnostima. Postojat će dakle to poniranje, svatko od nas će biti raj za drugoga sa svojom osobnošću. No prvi raj će biti uranjanje u Presveto

**Chiara
Lubich**

Trojstvo, gdje će biti i Isus, bit će i Marija... Raj će biti tako lijep da i najljepši život ovdje na zemlji, kakvog su imali sveci na kraju svog duhovnog života - sv. Ivan od Križa je, primjerice, nešto video - sve je to ništa u usporedbi s rajem. Zato smrt ne bi smjela biti tužna, to su vrata koja će se otvoriti za nas da bismo ugledali nešto izvanredno, kako kaže Riječ života. U raju će sve biti novo, bit će novo nebo, nova zemlja, sve će biti obojano, sve će biti puno boja. Raj će biti nešto doista čudesno.

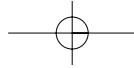
Pitate zatim kakav je pakao. Pakao je suprotno. Pakao će biti kao leš, mrtav, koji ima sve: oči da gleda, a ne vidi, mozak da misli, a ne misli, udove da se podigne, a ne diže se, srce da kuca, a ne kuca. Sve će postojati, ali sve mrtvo, sve ugaslo, kao da je od kartona. Osuđenici

će željeti da sve to bude živo, ali neće nikad biti. Shvatit će da bi sve to bilo živo da su uvijek ljubili, jer zakon života i zakon svemira je ljubav. No budući da nisu ljubili, sve su izgubili, sve su ispraznili. Stoga će pakao biti gorčina, kako kaže jedan crkveni otac, tj. žaljenje što nismo ljubili i što više ne možemo ljubiti, ne može se više vratiti natrag, kasno je, ostat će gorčina što su bili takvi. Drugi crkveni Otac kaže nešto predvino: "Nemojte misliti da u paklu nije prisutna Božja ljubav. Ona postoji, jer Bog se ne može ograničiti, ali događa se kao kada je primjerice u obitelji mama jako vjerna (isto se može reći za oca), dok je otac nevjeren. Kad se on vrati kući, mama mu krene ususret i kaže: pripremila sam ti ono meso, skuhala sam ti to i to, daj da ti odložim jaknu, daj mi košulju..."

U raju će sve biti novo, bit će novo nebo, nova zemlja, sve će biti obojano, sve će biti puno boja. Raj će biti nešto doista čudesno. Pakao je suprotno. Pakao će biti kao leš, mrtav, koji ima sve: oči da gleda, a ne vidi, mozak da misli, a ne misli, udove da se podigne, a ne diže se, srce da kuca, a ne kuca. Sve će postojati, ali sve mrtvo, sve ugaslo, kao da je od kartona.

Ljepota prirode i umjetnost za mene su nešto božansko i sveto. Tražim ljepotu posvuda i željela bib o njoj govoriti svima. Koji je smisao ljepote u Božjem nau-mu? Koje mjesto u našem životu ima ljepota koju nam nude priroda i umjetnost?

Ljepota je jedna Božja osobina. Bog nije samo istinit i dobar, Bog je i lijep. Bog je lijep! Uskoro ćemo u Rimu imati kongres za 1500 umjetnika i ljudi koje zanima umjetnost. Oni će pokazati i objasniti što je Bog kao Ljepota. Kao što je Bog istinit, kao što je Bog dobar, Bog je i lijep. Dakle, što je ljepota? Jedna Božja osobina. Ti pitaš koje mjesto u našem životu imaju ljepota prirode i umjetnost. Ako je to prava ljepota, ako je pravo umjetničko djelo, nosi Boga, jer je Božja osobina. Naš svijet je već tako skrenuo s puta, da primjerice belgijski kardinal Daneels kaže: "Ako ti danas mladima koji su skrenuli s puta predstaviš dobro, oni pobegnu. Za moral ne žele čuti. Ako im predstaviš istinu, kažu ti da si ohol, da umišlaš sebi da nešto znaš. Ako im predstaviš ljepotu, osvojiš ih jer u lijepome se krije dobro i istinito, i tako nađu Boga." Eto, to je smisao ljepote. □

OSOBNO VIĐENJE

KULTURA jedinstva

Čestice, kao naš sastavni dio, uče nas da mi postojimo kao potpune osobe tek onda kada smo spremni iz ljubavi do bližnjega izništiti osobno znanje, misli, ovlasti, te se otvoriti drugoj osobi i omogućiti joj da se nađe pred bezinteresnom ljubavlju koja joj pomaže ostvariti se

Zdenko Horvat

Pokret fokolara je poput oranice koja je iznjedrila ukupnost svekolikih odnosa i postignuća, koje možemo svesti pod zajednički nazivnik kulture jedinstva.

Nadahnjujuća iskra Pokreta fokolara zabljesnula je tijekom Drugog svjetskog rata, u vremenu opće nesigurnosti i neizvjesnosti, u vremenu nestanka svih idea. Chiari Lubich i njezinim prvim prijateljicama objavljuje se kao apsolutna i neprolazna vrijednost Bog, Bog koji je Ljubav.

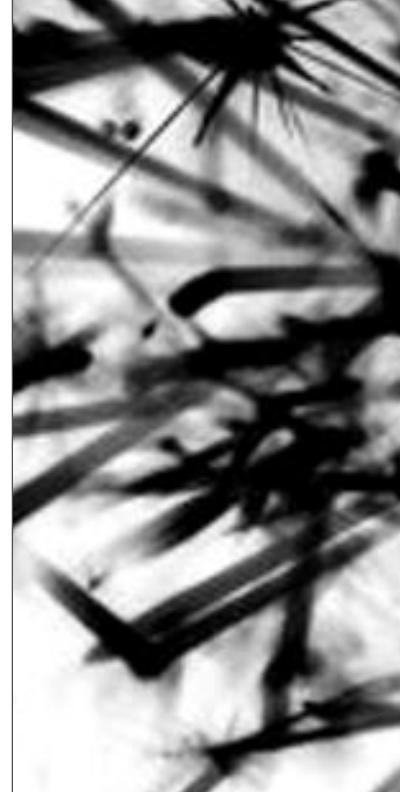
Po ne znam koji puta, ponavlja se vječno proturječe, najveća nesigurnost, rat, ukazuje na najveću sigurnost, na Boga. Ova spoznaja u potpunosti mijenja njihov život, na prvo mjesto postavljaju ljubav prema Bogu, utjelovljujući ju u međusobnoj ljubavi, koja ide tako daleko da svaka od njih postaje spremna dati život jedna za drugu.

I danas osobe u Pokretu fokolara nastoje svojim životom ponoviti ovu odluku i tako živjeti Ljubav. Ova spremnost potpunog vlastitog potiranja iz ljubavi, u svakodnevnom životu zapravo najčešće znači spremnost gubljenja vlastitih zamisli, znanja i kompetencija; svega onoga što nas čini prepoznatljivom osobom. Ovaj svjesni i namjerni čin, uklapa se u Isusovu želu, oporuку, sažetu u izričaju: 'da svi budu jedno' (Iv 17.21), prepostavci nastanka kulture jedinstva.

Koji je smisao ovog proturječja? Zašto biti da se ne bude, znati da se ne zna, itd? Odgovor pronalazim u pažljivom iščitavanju ustrojstva Prirode, njezine bitnosti, opstojnosti. Najjasniji prikaz, sliku, pokazuje malena čestica svjetlosti, foton, koja je dvojne naravi, bitnosti: valne i čestične. Ona djeluje kao čestica, a rasprostire se kao val. Dok je čestica, nije val, i dok je val, nije čestica. Da bi čestica bila val, mora nebiti čestica, jer dok je čestica, nije, ne može biti val. Isto i dok je val, mora nebiti val, da bi bila čestica, jer dok je ono što je, zapravo nije ono što bi trebala biti, i tek kad nije više val, postaje ono što treba biti u narednom trenutku: čestica. Život ove malene čestice je u neprestanoj izmjeni dviju naravi, igrajući između biti i nebiti, između jesam i nisam, i kad bi uspjela jednog trena biti samo jedna stvarnost, narav, više zapravo ne bi postojala kao takva kakva je u svojoj potpunosti.

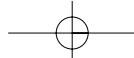
Isto svojstvo pokazuju i sve ostale čestice koje izgrađuju svu Prirodu, one neprestano igraju ovu igru biti i nebiti, stvaraju ovaj svijet onakav kakovog ga poznajemo tek onda kad uspiju nebiti, da bi bile i da bi ispunile nacrt nad sobom te tako ostvarile smisao svog postojanja. Ovu igru je to teže zapaziti što je masa samih čestica veća, te je u makro uvjetima nezamjetljiva.

Čestice, kao naš sastavni dio, uče nas da mi jesmo, da postojimo

kao potpune osobe tek onda kada smo spremni iz ljubavi do drugog, do bližnjega, potrti, izništiti osobno znanje, misli, ovlasti, te se otvoriti drugoj osobi i dopustiti joj da se izrazi, da se nađe pred bezinteresnom ljubavlju, koja joj pomaže ostvariti se, biti ono što jeste i što treba biti. Ovaj čin osobnog samopotiranja je zapravo najveći čin osobnog samoostvarenja, koji dovodi do toga da jesmo, da budemo. I tako ovaj naočigled gubitak, postaje zapravo dobitak, omogućava nam da jesmo, da budemo.

Čestice, kao naš sastavni dio, uče nas da mi jesmo, da postojimo kao potpune osobe tek onda kada smo spremni iz ljubavi do drugog, do bližnjega, potrti, izništiti osobno znanje, misli, ovlasti, te se otvoriti drugoj osobi i dopustiti joj da se izrazi, da se nađe pred bezinteresnom ljubavlju, koja joj pomaže ostvariti se, biti ono što jeste i što treba biti.

Kad su osobe međusobno povezane uzajamnom ljubavlju tako da su spremne umirjeti jedna za drugu, one čine korak koji im otvara novi horizont, obzor s kojeg prelaze od individualnog na kolektivno, zajedničko; od življеnja jedne osobe uz drugu, do življеnja jedne za drugu, što ih uzdiže iz područja svakodnevnog znanja i spoznavanja u područje mudrosti, unutar kojeg nalaze vizije i nadahnuća, rješenja mnogih gorućih stanja i nagomilanih poteškoća. Osobni "gubitak", kao čin ljubavi, postaje zajednički dobitak, a time zapravo postaje i osobni dobitak te tako zatvara krug u kojem se stvaraju uvjeti nastanka sveopćeg bratstva, kulture življеnja svezom međusobne ljubavi.

Izrečeno nedvojbeno pokazuje da kršćansko jedinstvo nije ni demokracija, ni kompromis, kod kojih svatko pomalo popušta i gubi da bi se postigao dogovor, tako da svi pomalo osjećaju gorčinu i nezadovoljstvo. U ostvarenom jedinstvu svi se u potpunosti osjećaju zadovoljni i radosni, bez trunka gorčine. To je stoga jer je jedinstvo zapravo ostvarena ljubav, a kultura jedinstva tako postaje kultura ljubavi.

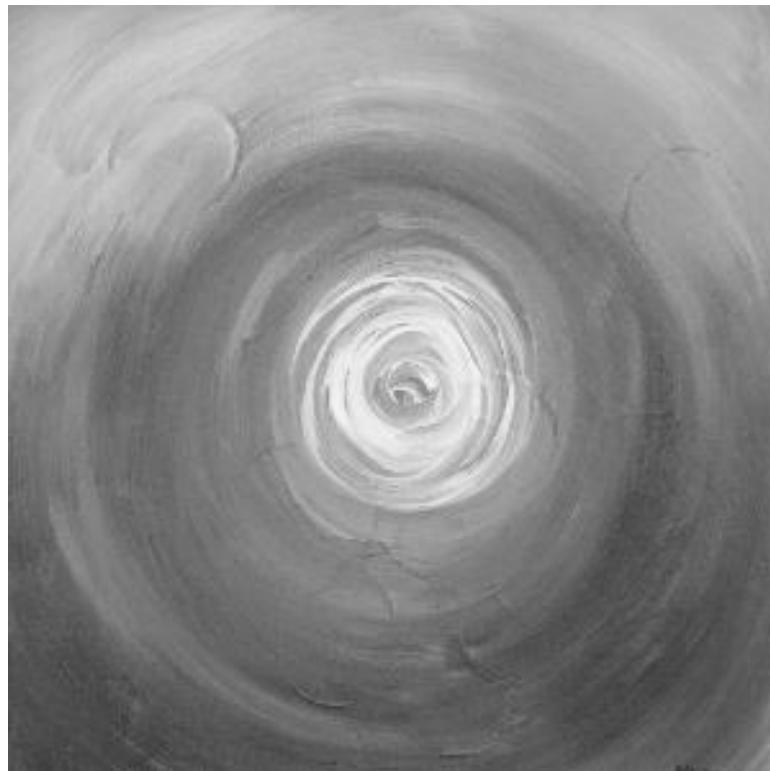
Djelo Marijino – Pokret fokolara čini višemilijunski narod razasut po čitavom svijetu, povezan međusobnom ljubavlju, koji neprestano gradi mrežu jedinstva proizvodeći ono što bismo socio-loški govoreći mogli nazvati kul-turom jedinstva. Ova kultura je krhka tvorevina u neprestanoj izgradnji, koja svojim postojanjem utječe na svakodnevnicu mjesta, okružja u kojem nastaje, te natapa svojim ozračjem sve ljudske djelatnost s kojima dolazi u doticaj i prosvjetljuje ih. Pod njenim utjecajem nastaje nova ekonomija, nova pedagogija, nova politika, nova umjetnost, Atribut *nova* zapravo ukazuje na novi pristup objektivnoj stvarnos-

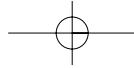

ti, koji ima svoj temelj u ljubavi, međusobnoj ljubavi, koja je sposobna pročistiti navedene izričaje ljudske djelatnosti i vratiti

ih onoj zamisli, nadahnuću, koje ih čini onim što trebaju biti u svojoj vjerodostojnosti.

□

SVJEDOČANSTVO

"Stavljujući Boga na prvo mjesto i držeći se Chiarinih riječi, ja sam uspjela oprostiti i zaboraviti", kaže Tima Sejfić (na slici)

Tima Sejfić je vjernica muslimanka, a s Djelom Marijinim se susrela i čvrsto povezala prije petnaest godina, kad je nakon ratnih stradanja kao izbjeglica boravila u Mađarskoj. U prvim danima po povratku u Bosnu zabrinula se da će ostati prikraćena i izgubiti kontakt s dragim ljudima koje je tamo ostavila. Kaže da je joj bilo teško zbog toga, ali su je "dobri ljudi iz Djela" pronašli i u Bosni. Tako se od 1996. nastavljaju druženja i susreti na koje rado dođe.

Od ideja Djela Marijina najviše ju privlači univerzalno bratstvo i ljubav, kaže i nastavlja: "Ja nisam znala da ti ljudi postoje. Prije rata sam poznavala katolike i pravoslavce, ali nekako su mi bili namrgodenici, ljuti, nervozni, žure negdje... Nikad nisam osjetila neku prijateljsku riječ. A onda sam u ratu izgubila tri brata i oca. Tad su mi nekako postali još više daleki, mrski. Kako možeš voljeti nekoga tko ti ubije braću i oca?

Kad sam upoznala Djelo, uputili su me da pišem Chiari. Ona mi je odgovorila toplim, majčinskim pismom. Ma ni majka mi ne bi znala tako napisati! Božji blagoslov je ona uputila na moju obitelj i riječi utjehe. Uputila me da Boga stavim na prvo mjesto, da moramo oprostiti, zaboraviti.

Stavljujući Boga na prvo mjesto i držeći se Chiarinih riječi, ja sam uspjela oprostiti i zaboraviti. Ako prođe dva mjeseca bez susreta, mogu reći da mi to nedostaje, teško mi je i patim za susretom s tim ljudima. Svatko od nas treba malu pažnju, osmijeh, a ovdje se to nalazi.

Kad ne mogu doći na susret, ja sam u mislima tamo, promišljam što je tema, što se dešava.

arhiv NS

TO JE moj narod!

U Djelu Marijinom najviše me privlači ideja o univerzalnom bratstvu i ljubavi, kaže Tima iz Zvornika koja je prošle godine sudjelovala na marijapoliju u Vepricu

Djelo Marijino promjeni čovjeka iz korijena. Svi u mojoj obitelji za ovo znaju i rado dodu su susrete kad imaju mogućnosti."

Iako je rat davno završio, neki su ipak još daleko od svojih domova. Tako je i Timina obitelj još uvijek u nedefiniranom stanju.

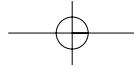
"Još se nismo konačno vratili u Zvornik. Popravili smo donekle kuću, ali još živimo u Živinicima kraj Tuzle. Tu je suprug dobio stalni posao, a kćerka radi kao pripravnica, dok nam je sin u Sarajevu. Oboje nam je djece kroz srednju školu bilo usmjereno na

vjerski život. Pohađali su medresu. Nakon srednje, vjerske, škole, kćerka je pošla na filozofski fakultet u Tuzlu, a sin na islamsku teologiju u Sarajevo. Sada je upisao postdiplomski studij.

Kroz škole oni su upoznali sličnosti i razlike s drugim vjerama. Spoznali su da smo svi mi djeca jednoga Oca i iste Majke, samo je različit način na koji se molimo Bogu."

Tima ima veliko povjerenje u suživot s ljudima različitih vjera i smatra da postoje mogućnosti i uvjeti za proširenje Djela Marijina u Bosni i Hercegovini?

**Branimir
Kovačević**

"Ma može, jer zdrava je sredina! Evo i moja majka koja je izgubila tri sina i supruga kontaktira s kršćanima. Ona je to već prepustila Božjoj volji. Nakon tolike žalosti, prihvatići kršćane u kuću, podijeliti s njima ručak, popiti i počarati..."

Već četrnaest godina živim ovaj ideal i gdje god stignem pričam kako bi trebalo živjeti. Neki prihvaćaju, a neki ne. Poznajem dvije obitelji gdje su imali po četiri sina i izgubili su sva četiri. Njih ne zanima ni vjera u kojoj su rođeni. Za njih nitko ne postoji. Ne možeš im objasniti ništa. Ali obitelji gdje je bar netko ostao, oni će pozivati na ručkove, na kafu na sijelo..."

Za susret u Vepriku Timu ne može naći prave riječi. "Ovo bi nama trebalo u Bosni. Cijelom svijetu je potrebno univerzalno bratstvo. Ovdje me posebno zanimaju vijesti o smjernicama nakon Chiarine smrti. Njen odlazak nas je sve pogodio. Ja sam joj često pisala, a sada više ne znam komu pisati svoje pjesme. Smatrala sam ju za lidera kojemu nitko na svijetu nije ravan. Želim vidjeti koliko su ljudi sposobni slijediti njen put, a na susretima vidim da mnogi prihvaćaju taj ideal."

Timin je suprug profesor geografije i radi kao nastavnik u osnovnoj školi, a ona nema zaposlenja. Stjecajem okolnosti usmjerena je na zemljoradnju, a višak proizvoda rado podijeli s drugima koji nisu u mogućnosti raditi. "Iako sam religiozna od djetinjstva, ovo je rezultat praktiranja idealja jedinstva", kaže. "Mnogi me cijene zbog toga, ali me neki i upitaju: 'Kako ti možeš tako, muž ti školovan, djeca na fakultetima, a ti staneš s prosjakom ili s nekim prljavim i sirotim, pa s njim lijepo

popričaš?' Ja na to kažem da nije bitno kako tko izgleda. Bitna je duša, a Bog nas je sve stvorio različite. Nije svatko ni lijep, ni pametan, ni marljiv. Različiti jesmo, ali ne treba se sad netko izdvajati, kao: 'Ja sam netko, a ti si nitko i ništa!' Mi smo svi ravni, tako je Chiara rekla, a i u Kuriju piše da smo svi kod Boga isti! Kako ćemo se mi Njemu obratiti i prihvatići božansku ljubav, to je druga stvar! Ja sam to razumjela i postavila sam Boga na prvo mjesto. Trudim se da to prenesem. Tko hoće prihvati, a tko neće, ja ga ne mogu prisiliti."

To joj ne stvara probleme, kaže, jer zna kome može o tome govoriti, a kome ne. "Mnogi

dobrom društvu i da sam se duhovno promjenila, te me uputi na put rekavši da valjda neće umrijeti za ta dva dana. Sugerirala mi je da ne pričam svakome o tome, ali eto ja obično dobro procijenim komu se mogu povjeriti i reći. Ima ljudi koji Boga ne stavljaju ni na kakvo mjesto, ma ni na zadnje, pa ti njemu nemaš što pričati, a imaš ljudi koji jedva čekaju da nešto novo čuju i nauče!"

Ovi koji su otvoreni da čuju Timu znaju upitati: "Kako oni nas muslimane prihvaćaju?"

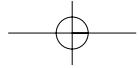
"Ja velim da ne vidim ništa loše, da su oni meni svi kao braća i sestre. Imaju svi svoje boli, ja to osjećam i meni je teško. Ne mogu ja reći da su to

*Tim je svoje
iskustvo iznijela
na obilježavanju
četrdesete
obljetnice Pokreta
fokolara
u Hrvatskoj,
15. ožujka
u Zagrebu*

znaju za moja načela i zapravo se čude kako ja imam vremena putovati i mogućnosti da to stignem. Evo sada sam ostavila bolesnu svekrvu. Rekla sam joj kakav mi život živimo i da bih voljela otići na susret, ali ne želim ju ostaviti bolesnu. Ona meni reče kako vidi da sam u

katolici, druga vjera. To je moj narod! Sve volim isto. Ja ne mogu mrziti. Kažem da sam imala razloga, tri brata sam izgubila i oca, ali ne mogu. Pokušala sam ali nisam uspjela. Bila mi je dovoljna jedna Chiarina riječ." □

NOVI GRADOVI

Ravnatelj Dražen Bokan i učenici osnovne škole iz Križevaca predaju vrijednosni bon ravnateljici Slavici Šimić i učenicima škole u Kninu

Sve se može

Susret u Kninu bila je prva inicijativa projekta "Novi gradići za novi svijet" čiji je cilj povezati gradove, razvijajući suradnju među osobama, ali i institucijama. Time djeca i mladi nastoje biti aktivni članovi društva i važni promicatelji kulture mira i zajedništva.

Sve je krenulo od učenika osnovne škole Ljudevita Modeca iz Križevaca, a Marija Antolić iz 8.e razreda ispričala nam je kako. "Na satu hrvatskog jezika čitali smo jedan tekst, a potom razgovarali o siromašnim ljudima i djeci s posebnim potrebama. Pomislili smo da bi

KAD SE MALE RUKE slože

Sakupljanje novčanih sredstava učenika osnovne škole iz Križevaca u korist njihovih vršnjaka u Kninu dovelo je do susreta djece sudionika prošlogodišnje svjetske utrke Run4unity

**Lucija
Potočnik**

i mi na neki način mogli pomoći. Prvo smo razgovarali s ravnateljem i uz njegovu pomoć krenulo je u akciju nas 12 uče-

nika iz mog 8.e razreda, a zatim nam se priključilo i nekoliko učenika iz sedmog razreda. Podijelili smo se u više manjih

skupina i kre-nuli prodavati bonove (od 2,5 i 10 kn). Hodali smo od kuće do kuće i svaki put je netko iz sku-pine objasnio našu inicijativu. Reakcije ljudi su bile različite. Kad smo im objasnili cilj ak-cije bili su iz-ne-nađeni i rado su dali svoj dopri-nos, a pogotovo

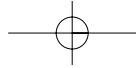
oni koji nisu bogati. A neki su mislili da ćemo taj novac uzeti za sebe. Nije bilo lako uvijek pronaći slobodno vrijeme uz sve ostale obaveze i učenje.

Pored toga u veljači, kada smo krenuli, dogodila se strašna nesreća u kojoj je poginula učenica Jasmina iz našeg razreda. To nas je jako pogodilo, pa smo neko vrijeme stali!

Jasmine više nije bilo, a ona nas je prošle godine podržavala i sa mnom najviše radila. Dok smo jednom prilikom razgova-re rekla mi je da me i za 20 godina vidi u sličnim poslovima (na čajanci sa siromašnima), ali meni se to tada nije svidjalo, jer ja više volim rokere i sebe malo drugačije zamišljam, ali kad

(2) Dina Perko

мало bolje razmislim pa ni ideja o radu za druge nije tako loša!

Kad smo ponovno krenuli u akciju, u vrlo kratkom vremenu skupili smo 3.000 kn, od čega smo 1.000 poklonili Jasmininoj obitelji, a ostatak O.Š. Franje Tuđmana u Kninu!

Sličnu akciju organizirali smo prošle godine, a prikupljena novčana sredstva u naturi smo predali djeci u O.Š. Mikloševci kraj Vukovara gdje smo se sreli sa djecom od prvog do četvrtog razreda. Ove godine željeli smo se upoznati i družiti sa starijim razredima, tj. s našim uzrastom! To nam je uspjelo i ostali smo u kontaktu! Sljedeće druženje je u gradiću Faro u Križevcima u kolovozu i tome se veselimo jer mi smo sada osmi razred i na jesen krećemo u srednju školu, a željeli bismo ostati povezani i nastaviti sa sličnim akcijama!

Osvajači Kninske tvrđave

Rano ujutro u srijedu 8. travnja autobus pun osnovnoškolske djece iz Križevaca krenuo je na put prema Kninu. Zaustavili su se u Zagrebu da pokupe svoje kolege i umnože svoje ruke.

Lijep, sunčan dan – savršen za cjelodnevno druženje u različitim radionicama, izmjenjivanje iskustava, stvaranje novih poznanstava, obnavljanje starih...

Cijeli susret počinje dolaskom i okupljanjem svih sudionika ispred O.Š. dr. Franje Tuđmana. Divno je vidjeti mnoštvo djece, neki vidno ushićeni i nestrpljivi, drugi radoznali, malko preplašeni, ali svi spremni na druženje i igru. Tu su domaćini iz Knina, djeca iz Križevaca, iz tri šibenske osnovne škole, iz O.Š. Žrnovnica, te djeca i mladi Pokreta fokolara iz Križevaca, Zagreba, Splita i Šibenika.

Susret su podržali gradovi Knin, Križevci, Split i Šibenik, što je bilo vidljivo u nazočnosti gradonačelnice Knina Josipe Rimac te gradonačelnika Križevaca Branka Hrga.

Neposredno prije početka programa u školi se održala konferencija za novinare na kojoj je, nakon uvodnog pozdrava ravnateljice Slavice Šimić, predstavljen projekt *Novi gradovi za novi svijet*. Gradonačelnici su uputili riječi pohvale i podrške akciji. Na temelju njihovih izjava dalo se naslutiti da je to i početak nove suradnje dvaju gradova. Ravnatelj škole iz Križevaca Dražen Bokan naglasio je da su djeca pokretači i voditelji ove akcije, a odrasli imaju ulogu pomagača i potpore. U jednu su ruku, ovim djelima, djeца pokazala odraslima kako bi trebali živjeti.

Uslijedio je zajednički program na kojem je sudjelovalo oko 500 djece. Nakon pozdravnih govora, škola domaćin se predstavila koreografijom i pjesmom, a potom su djeca i mladi Pokreta fokolara uveli dječji auditorij u svoj život kroz projekte "Schoolmates" i "Run4Unity". "Schoolmates" je svjetska mreža među školama pokrenuta 2002. godine. Razredi različitih zemalja dopisuju se putem internet stranice, razmjenjuju iskustva i tako upoznaju druge kulture i tradicije. Imaju fond solidarnosti preko kojeg razredi osiguravaju stipendije djeci nerazvijenih zemalja. "Run4Unity" je

svjetska utrka djece i mladih za mir i jedinstvo svijeta.

Potom su se na pozornicu popeli predstavnici O.Š. Ljudevit Modec i pojasnili svoje prijašnje, kao i ovu akciju. Prošle su godine pokrenuli humanitarnu akciju skupljanja plišanih igračaka, a završila je velikim darovima, novčanim prilozima i ostalim donacijama. Sve prikupljeno su predali učenicima područne škole u Mikluševcima u Vukovarsko-srijemskoj županiji. U njihovim se akcijama osobito zdušno zalagala Jasmina Rošker koja je 28. veljače stradala u obiteljskoj tragediji.

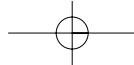
Program se nastavio radom u šest radionica: glazbena, sportska, dramska, grafička, nogometna i lov na blago. U glazbenoj su

*Susret se nastavio radom u šest radionica.
Na stranici lijevo:
Grafičari su zbili glave nad povelikim praznim plakatom koji je na kraju dana dobio novo lice – mnoštvo potpisa i crteža
Skupina koja je lovila blago uputila se na Kninsku tvrđavu.*

Gizela Aranđoš

mali pjevači i plesači učili nove pjesme i popratne koreografije. Glumci su radili na novoj hit predstavi "Novinar u raju". Kasniji komentari i ovacije rekli su svoje. Grafičari su zbili glave nad povelikim praznim plakatom koji je na kraju dana dobio novo lice – mnoštvo potpisa i crteža, u pregršt boja. Sportaši su se nadmetali poštenom igrom u malom nogometu, pra-

KAD SE MALE RUKE SLOŽE

Djevojčice iz Knina bile su vrlo vješte u malom nogometu.

ćeni gromoglasnim navijanjem gledatelja. Skupina koja je lovila blago uputila se na Kninsku tvrđavu.

Svaka radionica posebna i različita na svoj način, a opet, sve imaju istu značajku. Zlatno pravilo! Nit vodilja cijelog dana, koja je prerasla u pravi konop za daljnji rad: Čini drugima ono što želiš da drugi tebi čine.

Na prvi pogled, radionice su se doimale posve običnima; puno ruku i uposlenih glavica. No ako biste im prišli i prisluhnuli što se to tamo zbiva, shvatili biste da su to posve nove radionice, u kojima sudionici pomažu jedni drugima, pružaju ruku i osmijeh. Baš kako Zlatno pravilo i glasi!

Nakon rada u grupama, djeca su pred svima predstavila plodove svojeg truda. Prije samog kraja Križevčani su predali bon na iznos novca koji su prikupili za svoje kninske prijatelje. Time je, uz pjesmu naravno, završio predivan, jedinstvom ispunjen dan u Kninu. Svi smo otisli svojim putem, misleći unaprijed, na sljedeću priliku za ponovni susret. To će biti već ovoga ljeta, 10. i 11. kolovoza u Križevcima, a u sklopu međunarodne ljetne škole Djecu za jedinstvo.

(2) Đina Perkov

Na susretu su sudjelovali (s desna na lijevo): gradonačelnik Križevaca Branko Hrg, gradonačelnica Knina Josipa Rimac, ravnatelj škole iz Križevaca Dražen Bokan i pročelnik za društvene djelatnosti grada Knina Nenad Damjanović

rješavati dogовором i druženjem.

Tonka, Knin, 5. razred:

Nisam mislila da će biti toliko dobro. Naučila sam Zlatno pravilo i shvatila koje pogreške radim. Probat ću i dalje živjeti tako.

Anita, Split, 5. razred:

Lijepo mi je što smo svi zajedno. A sviđa mi se i Zlatno pravilo, voljela bih da ga svi žive. Trudit ću se i ja!

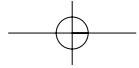
Anamarija, Knin, 3. razred:

Bilo mi je jako zanimljivo, brzo smo naučili ples sa dobrom i lijepom učiteljicom. Više sam se družila sa svojim prijateljicama iz razreda. I nije bilo svađe. Bilo je ljepše i svi smo pomagali jedni drugima.

Maja, Knin, 3. razred:

Super je što sam naučila nove korake u plesu. I zajedno smo radili. A dobila sam i nove prijatelje. I dalje ću se čuti s njima.

MLADI

DAR treba darovati

Uломak iz obraćanja mladima banjalučkog biskupa mons. dr. Franje Komarice na središnjoj misi Drugog susreta hrvatske katoličke mlađeži u Bosni i Hercegovini, Livno, 9. svibnja 2009.

Svaki krščani, svaki od nas, koji je primio vjeru krščansku kao izvanredni Božji dar, primio je ujedno i zapovijed da taj dar daruje dalje – drugima, slično kao u procesiji sa svijećama, kad plamen svoje svijeće daješ drugima oko sebe da i oni zapale svoje svijeće.

Ne bi smjelo biti kod pravih Kristovih sljedbenika staticnosti, nezainteresiranosti, bezvoljnosti, mlijatosti, a pogotovo ne beznađa, mržnje, želje za osvetom. Ne bi smjeli pravi krščani svoju vjeru samo čuvati i braniti bez obveze da je produbljuju i razvijaju. Oni je nužno moraju širiti među svoje vršnjake, sugrađane, suvremenike, jer i oni imaju pravo na Krista, Spasitelja, s kojim ih mi moramo upoznati i za njega ih oduševiti!

Što želimo konkretno

Vi ste u himni Kristu rekli da želite s njim zajedno biti graditelji mira i činitelji dobra. Zato se opravdano pitate: Što možemo mi mladi učiniti za mir – pravedni i trajni – u svojim obiteljima, župnim zajednicama, u svojoj životnoj sredini, u svojoj domovini?

Možemo li nešto konkretno i uspješno poduzeti da bismo spriječili svađe, nesporazume, neprijateljstva, neki novi rat, neku moguću novu katastrofu koja bi mogla zadesiti nas i sljedeću generaciju i imati još teže i nesagledivije posljedice nego ovaj nedavni rat koji smo morali doživjeti kao mala djeca zajedno sa svojim roditeljima?

Već u samom formuliranju pitanja možete, dragi mladi, naći odgovor. Razmislite najprije o konkretnom, konstruktivnom programu zaštite i promoviranja života, osobito čovjekova života – onoga još nerođenog i onoga rođenog. Vi mladi imate mogućnost, a i pravo zahtijevati od nas starijih u svome životnom ambijentu ostvarivanje pravde i izgradnju mira – za sebe i za svakog čovjeka.

A to uključuje:

- određeno dobrohotno ponašanje kod ocjenjivanja samih sebe i drugih i drugačijih pored nas;

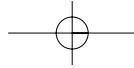
- zatim, iskrenu i odlučnu želju za pravdom i pravednošću koja počiva na poštivanju drugog i drugačijeg i uvažavanju njegovih osnovnih prava kako materijalnih tako i duhovnih. Tako će se stvarati i proširivati atmosfera bratstva i bliskosti već sada, a osobito sutra kada vi i vaša generacija budete glavni nositelji odgovornosti u društvu i državi.

Ako se želi izgraditi jedan humaniji, solidarniji, bratskiji svijet – svagdje, pa tako i kod nas – onda se mora najprije za budućnost, dobro formirati i informirati nove ljude humanije, solidarnije, bratskije.

Isus, naš božanski Učitelj, daje jasnu prosudbu što je uistinu vrijedno u Božjim očima i u što čovjek treba investirati sve sile svoga uma i srca. On nas ne želi odvući od rada i zalaganja za naš zemaljski život. On nas samo upozorava da ono najbitnije ne izgubimo iz vida pa veli: "Tražite najprije Kraljevstvo nebesko i pravdu njegovu!" (Mt 6,33). Tražite najprije Boga, svoga Stvoritelja, milosrdnog Oca i svoga Spasitelja Isusa Krista! Dopustite mu da vas on prožme svojim mirom, obujmi svojom snagom, prosvijetili svojim svjetlom! Krist nas neizmјerno voli. Dopustimo mu da nas on učini sretnima!

*Pravi kršćani
nužno moraju
širiti vjeru među
svoje vršnjake,
sugrađane,
suvremenike, jer
i oni imaju pravo
na Krista,
Spasitelja, s kojim
ih mi moramo
upoznati i za
njega ih
oduševiti!*

**mons. dr.
Franje
Komarica**

MLADI

Ako u žarište postavimo uzajamnu ljubav koja je sam Božji život, to će nam pomoći da nas ne zavaraju druge stvarnosti koje često označavamo istom riječju, a koje nisu ta ljubav

Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge.¹

Francesco Chatel

Kada se na putovanju nađe-
mo pred raskršćem, mora-
mo odlučiti kojim smje-
rom krenuti. Naša će odluka ovi-
siti, naravno, o cilju prema kojem
smo se uputili. Za dobro putova-
nje potrebno je jasno odredište, a
potom će nam mnogi mali odabi-
ri omogućiti da ga dostignemo.
Za svaku vrstu odabira potreban
je temeljni odabir na početku.

Kad sam kao dječak upoznao
duhovnost Pokreta fokolara,
sjećam se da mi se činilo kako
sam pronašao rješenje na sve probleme:
"Važno je ljubiti!" Bio je to
temeljni odabir, motiviran željom
da promijenimo svijet snagom
ljubavi. Te sam riječi često ponav-
ljao pred svakom situacijom i prije
svake odluke. Zalaganje da
postavim ljubav kao temelj svega
donijelo je veliku promjenu u moj-

TEMELJNI odabir

život, ali moram priznati da sam tek kasnije malo po malo postao svjestan što taj odabir doista traži i o kojoj je vrsti ljubavi riječ.

Kad sam se upisao na studij psihologije i pedagogije, ustvrdio sam da je doista ljubav ono čemu teži svaki čovjek, da je ona životna smjernica. Zato je bilo prirodno otkriti ljubav kao pokretač svake moje radnje, ali i kao cilj kojem težiti, boreći se protiv egoizma koji bi često isplivao.

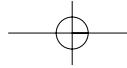
U mnogim mi se momentima odabir da ljubim pokazao u svojoj istinskoj stvarnosti. Osobito mi se utisnula u srce jedna večer u Švicarskoj provedena s prijateljem i učiteljem s kojim dijelim svoja razmišljanja i iskustva. Komentirajući načela koja reguliraju odnose među osobama, on je rekao: "Potrebno je promijeniti kut gledanja. Zakoni i pravila postavljeni su gledajući na poje-

dinca. Ali Isus je sa svojom Novom zapovijedi na zemlju donio novost i ne možemo o tome ne voditi računa."

Odmah sam pomislio kako je istina da je i prije Isusa bilo onih koji su razumjeli važnost ljubavi, ali On ju daje razumjeti u njezinoj punini.

"Kad bismo pitali Isusa što učiniti pred svakom situacijom, rekao bi nam da ljubimo jedni druge kao što je On ljubio nas. Stoga ljubav, iako polazi od mene, mora postati uzajamna i mora imati mjeru Isusove ljubavi", objasnio je dan kasnije skupini mladih koji su željeli upoznati nje-govo bogato životno iskustvo.²

Temeljni je odabir dakle slje-deći: sa svima graditi odnose temeljene na uzajamnoj ljubavi i s mjerom da damo sve, da se u pot-punosti darujemo drugima, poput Isusa koji je darovao život za nas.

On je čovjek i Bog, pa zna kako smo stvorenici. Poručuje nam da možemo dobro odabrat i biti sretni i ostvareni ako naš temeljni odabir bude uzajamna ljubav.

U knjizi *Stvoreni na dar* to smo već produbili, no ovdje bih želio navesti rečenicu koja je sažetak toga: "Osjetila sam da sam stvorena na dar onome tko je uz mene, a onaj tko je uz mene od Boga je stvoren na dar meni. Kao što je Otac u Trojstvu sav za Sina, a Sin sav za Oca"³

Od početka našeg postojanja stvorenici smo da živimo uzajamnu ljubav. To je kao da smo primili zemljovid i ako se želimo ostvariti, moramo ga slijediti: samo tako možemo stići do cilja.

Taj je "zemljovid" dio nas, a drugim su ga riječima preuzele i mnoge psihološke i filozofske teorije, kao one personalističke koje nam kažu da jedna osoba treba imati ove kvalitete: biti sposobna darivati i primati, stoga biti slobodna, sposobna rasti.

Darivati i primati, to su dva lica iste medalje. Ako nedostaje jedno, nismo kompletni i naum nad nama se ne ostvaruje potpuno.

Temeljni odabir mora osvijetliti i sve druge odabire, a sastoji se u tome da živimo uzajamnu ljubav, da se darujemo i da primamo, da doživimo plodove ljubavi koja polazi od nas i dolazi k nama.

Ako postavimo u žarište vrstu ljubavi o kojoj govorimo, uzajamnu ljubav koja je sam Božji život, to će nam pomoći da nas ne zavaraju druge stvarnosti koje često označavamo istom riječju, a koje nisu ta ljubav.

Ljubav upućena samo nekim, samo prijateljima, onima koji razmišljaju kao ja ili su iz moje zemlje, može biti dobar osjećaj (ukoliko ne vodi mržnji prema drugačijemu). No nedostaje mu univerzalnost tipična za Ljubav

Oca koji nas vidi sve jednake i želi da otkrijemo da smo svi braća.

Tko živi ovu vrstu ljubavi koja rađa zajedništvo, taj ljubi svakoga, pa i one koji ga ne ljube ili su ga povrijedili. I ne samo to: ne čeka da mu drugi krenu ususret, nego ljubi prvi, ne očekujući ništa (iako se raduje uzvratu, ako do njega dode). Da bi mogao ljubiti svakoga, razumije da to treba učiniti na pravi način, tako da se drugi osjeti ljubljen i duboko shvaćen.

Što je istina danas? Prije su nam to govorili stručnjaci, religije. Sada ovisi o tome što većina o tome misli. Čak i enciklopediju na internetu pišu mnogi, a svi oni i nisu stručnjaci...

ju svoje znanje i provjeravaju je stručnjaci.

No ako želimo ući u bit situacije, mislim da nije dovoljan sud ljudi da bi se reklo što je istinito. Na taj bismo način imali polazišta koja se mijenjaju, koja proturječe i ne vode računa o složenosti situacije. To bi bilo kao da krenemo na put bez zemljovida i bez cilja. Samim tim što mnogi nešto tvrde ne znači da je to istinito; a nadasve nam to ne izražava vrijednost tvrdnje. Ako kažemo da je jedan stav normalan jer je statistički učestao, to ne znači da je pozitivan.

Želju za "neutralnim stajalištem" možemo razumjeti ako se time hoće istaknuti nepostojanje napada na one koji misle drugačije nego mi. No potpunu neutralnost možemo imati u opisivanju

Od početka našeg postojanja stvorenici smo da živimo uzajamnu ljubav. To je kao da smo primili zemljovid i ako se želimo ostvariti, moramo ga slijediti: samo tako možemo stići do cilja.

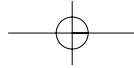
Wikipedia, općepoznata *on line* enciklopedija (na 200 jezika i sa 60 milijuna dnevnih posjeta) uzela je za svoje pravilo "neutralno stajalište", a za značajku da bude "otvorena" doprinosiši svih (što ima za posljedicu mijenjanje tekstova). Rasprava oko njezine pouzdanosti je vrlo široka, tako da je suutemeljitelj Larry Sanger već počeo na webu novu enciklopediju, a uređuju je ljudi koji dokazu-

predmeta koji se znanstveno može promatrati, a ne u izražavanju apstraktnih pojmove ili složene stvarnosti. Primjerice, ako moram reći što je nada ili prijateljstvo, ili ljubav, to će uvijek učiniti polazeći od jasnog stajališta, od temeljne vizije osobe i svijeta. □

¹ Iv 13, 34

² Usp G. Marchetti, *Liberta' e amore*, u *Mondo unito VI*, 20 (2001.), str 11-12.

³ C. Lubich, *L'attrattiva del tempo moderno - scritti spirituali/1*, Citta' nuova, Rim 1991., str. 134.

INTERVJU

*Miro Radalj
u jednoj od
jedanaest
knjižara Verbum*

Kad biste se željeli predstaviti u nekoliko rečenica, što biste rekli o sebi?

Bit će dovoljne dvije rečenice: Zovem se Miro Radalj, imam četrdeset i dvije godine, oženjen sam i sa suprugom Marijom imam četvoro djece: Tomu, Juru, Martu i Ivana. Zaposlen sam u nakladnoj kući Verbum, dragovoljac sam domovinskog rata (ovoga se nikad neću odreći!), a u slobodno vrijeme djelujem u humanitarnoj Udrudi Ivan Merz.

Direktor ste nakladne kuće Verbum, koja uz veliki broj naslova ima i svoju mrežu u gotovo svim većim hrvatskim gradovima. Što Vas je potaklo da se bavite nakladništvom i kako ste počeli s Verbumom?

Profil nakladne kuće i cijeli razvoj Verbuma osmišljen je, uz Božju pomoć, u velikom svakodnevnom napornom radu preko petnaest godina sada već više od 40 djelatnika zaposlenih u Verbumu koji daju pečat našoj zajedničkoj djelatnosti. Razlozi zbog kojih smo pokrenuli Verbum je osobni afinitet prema takvoj literaturi i potom uočena potreba za vjerskim knjižarama diljem Hrvatske bez kojih je nemoguće baviti se nakladništvom. Pri kraju smo dovršavanja naše knjižarske mreže, a nakladnički teren je tako širok da ga uskoro nije moguće ni približno dovršiti. To i nije zadatak samo naše nakladne kuće, to je posao za sve kolege nakladnike sličnog profila pa se nadam da će sada, kad postoji solidna knjižarska mreža, moći oživjeti i nakladništvo takvog profila na radost svih ljubitelja vrijedne i dobre literature.

Koliko ljudi danas čitaju i koliko im je poznata dubovna

SUVREMENOST kršćanske poruke

Miro Radalj, direktor nakladne kuće Verbum, govori za Novi svijet o radu u nakladništvu, o kršćanskoj kulturi kod nas, te o vlastitim životnim načelima i prioritetima

literatura? Jeste li zadovoljni interesom koji pokazuju prema Vašim izdanjima?

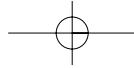
Suprotno očekivanjima i prognozama knjiga ne umire, već naprotiv, u svijetu i kod nas je primjetan trend porasta čitanosti knjiga. Možda tome pomaže i ova kriza koja usmjerava ljude od trivijalnog prema bitnom. Iako, nemojmo se zavaravati, nisu sve knjige ni vrijedne, ni važne, ni korisne samo zato što su knjige. Često, ne samo u šali, znam reći da bi mnogi autori i nakladnici tre-

bali odgovarati zbog nepotrebne sječe šuma.

Čitalačka publika nije brojna ali je to onaj dio koji je kvasac i sol ovog društva i kojog mi sa odgovornošću biramo i nudimo naslove. Stoga smo zadovoljni samo onda ako je publika zadovoljna tim izborom knjiga.

Do utemeljenja Verbuma katolički nakladnici su osnivani u okviru institucijske Crkve. Mislim da Vi dajete lijep primjer afirmacije laika u Crkvi. Kako ste se našli u toj ulozi?

**Đina
Perkov**

Niti je nama niti bilo kome drugome institucionalna Crkva bila zapreka da djeluju na području zdravog apostolata, naprotiv, Crkva je uvjek pozivala i poticala na svaku vrstu takvog djelovanja. Stoga bih krivnju prebacio na stranu laika – a Verbum je jedan od primjera koji govore da se može, uz puno truda ali i uz suradnju sa "institucijskom Crkvom" nešto korisnoga i napraviti. Stoga, svi koji žele raditi na polju bilo kakvog apostolata neka se naoružaju upornošću, marljivošću i strpljivošću i neka budu sigurni da je to dio odgovornosti i laika jer i mi smo Crkva.

Osim što ste uspješni u svijetu knjige, nakladništva i knjižarstva, aktivni ste također i na polju apostolata. Organizirate dva velika projekta: «Dane kršćanske kulture», a osnovali ste i humanitarnu udrugu «Ivan Merz» koja ima za cilj materijalno pomagati srednjoškolce i studente. Za prvi projekt dobili ste godišnju nagradu grada Splita a za drugi Povelju Splitsko-dalmatinske županije? Možete li nam reći nešto o tim projektima?

Na nakladničku i knjižarsku djelatnost Verbuma želim gledati kao apostolat makar je istovremeno riječ o profesionalnom poslu koji prepostavlja plaću za svoj rad. No, kad bih isključio ovaj apostolski segment Verbuma, ne bih s istom radošću dolazio na posao – stoga sam zahvalan Bogu što imam mogućnost objediniti profesionalni posao i apostolat i nadam se da barem donekle uspijem u tome.

«Dani kršćanske kulture» je projekt koji je pokrenula nakladna kuća Verbum želeći pokazati da i u današnjem vremenu kršćanska kultura nije na

margini, već da je uklopljena u sve pore života, pa i onih koji to ne žele priznati.

Mi smo dubokog uvjerenja, a to je i jedan od ciljeva manifestacije, ukazati javnosti na vrlo vrijedne i značajne suvremene autore i djela koja svjedoče o vrijednosti i suvremenosti kršćanske poruke koja, i kod nas i u svijetu, ni u kom slučaju nije izgubila na svojoj snazi i aktualnosti. Od samog početka smo željeli manifestaciju koja će ostvariti komunikaciju s publikom i javnošću te neće nuditi kulturu radi kulture. Iako je to teško napraviti s kulturom koja se nepravedno percipira nezanimljivom širokoj publici, mi smo nastojali učiniti sve kako bi barem malo promijenili tu krivu sliku o kulturi, poglavito onoj kršćanske inspiracije.

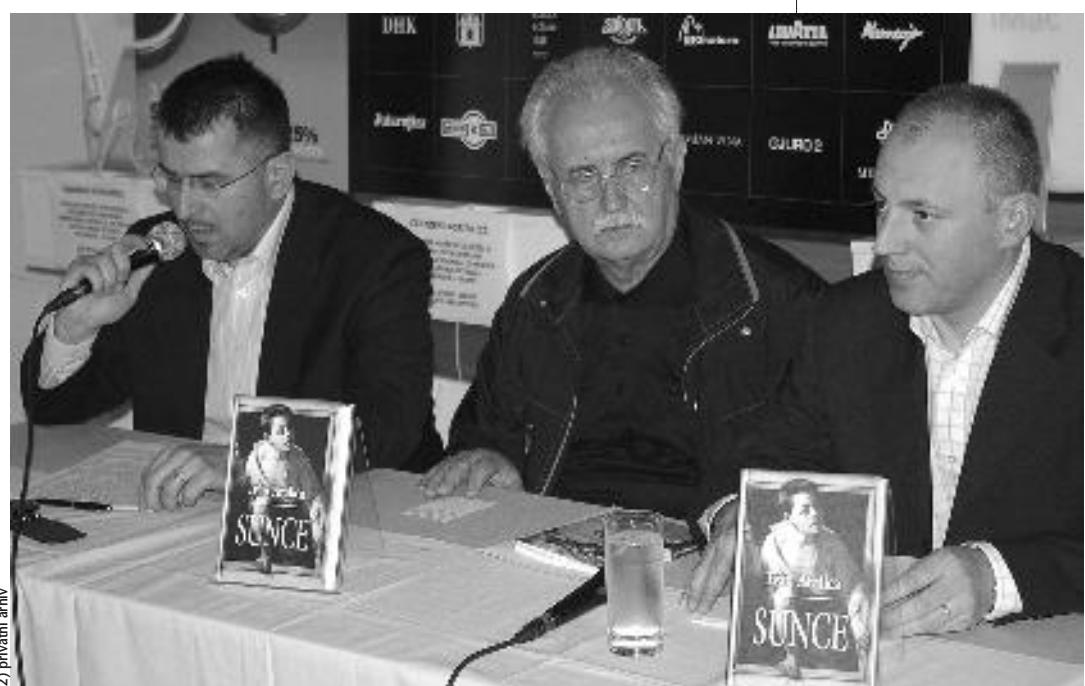
Udruga Ivan Merz je moja

trenutno ih djelimo 118, već i biti im potpora i pomoć, organizirati im duhovne vježbe i obnove, hodočašća, omogućiti im posuđivanje knjiga u duhovnoj knjižnici... Kako god socijalni sustav u društvu bio dobro postavljen on ne može riješiti sve potrebe, a njih je jako puno, stoga je na nama kršćanima da iz ljubavi prema bližnjemu solidarno učinimo svoj dio bez kalkuliranja, računice i bilo kakvog interesa.

Danas se u suvremenom društvu osjeća kriza obitelji. U samom uводу rekli ste da ste oženjeni i da imate 4 djece. Recite koliko vremena posvećujete svojoj obitelji uz tolike obvezе i aktivnosti na drugim područjima?

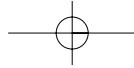
Gotovo da nema dana da se i sam ne upitam – odvajam li

Na jednom od brojnih predstavljanja knjiga u društvu akademika Ivana Aralice i kolege Petra Balte

davna želja, utemeljena tek prije tri godine. Nakana je pomagati srednjoškolcima i studentima, ne samo stipendijama iako je to naša najvažnija djelatnost i

dovoljno vremena za obitelj? Ne mogu ni sebi sa sigurnošću odgovoriti ni pozitivno ni negativno. Iako svi koji smo oženjeni znamo reći da nam je obitelj na

SUVRMENOST KRŠĆANSKE PORUKE

PRIVATNI ARHIV

Za obitelj treba odvojiti dovoljno konkretnog vremena i svakodnevnog boravka u kući, kaže Miro. Na slici: obitelj Radalj na odmoru.

prvom mjestu, najčešće nije tako. Često se sjetim jednog mog poznanika kojeg je jednom prigodom, kad se kasno naveče vratio kući nakon jedne od brojnih «važnih» aktivnosti, žena upitala: «Opet si spašavao svijet?» Često nam je «spašavanje svijeta» važnije od onog što nam je zadano i što smo odabrali – obitelj.

To je, naravno, pitanje mjere, obitelj doista treba biti na prvom mjestu ali ako za obitelj ne odvojimo dovoljno konkretnog vremena, svakodnevnog boravka u kući, obavljajući kućanske poslove, učeći i razgovarajući s djecom, vodeći ih na treninge, moleći zajedno, tada nam je obitelj samo deklarativno prioritet i želimo samo ispasti odgovorni u svojim očima i u očima drugih.

Može se reći da ste uspješan čovjek. Kako biti uspješan i živjeti u zajedništvu s Bogom? Kako očuvati i promovirati vrijednote u kojima se vjernik formirao kao što su dosljednost, vjernost, poštovanje a koje se danas dovode u pitanje?

Možda sam ovo trebao ustvrditi i u nekim od prethodnih pitanja - ne smatram se

uspješnim čovjekom osim ako je uspjeh definiran baš tako – život u zajedništvu s Bogom. A i tada bih radije rekao da to želim nego da to postižem. Nije u pitanju nikakva lažna skromnost već samo jasna svijest da mi je sve darovano pa i neki rezul-

tati koje često znamo smatrati uspjehom iako ne govore niti o našim talentima niti jesmo li ih umnožili. Kako se odnositi prema svakom nezasluženom daru nego s velikom zahvalnošću, poniznošću i odgovornošću prema onome koji

nam taj dar dariva.

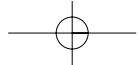
Dakle, isti i jedini pravi odgovor na svaki "uspjeh" i svaki "neuspjeh" jest molitva zahvalnosti, molitva prošnje, molitva...! A u molitvi, razgovoru s Bogom u kojoj govore obje strane dobit ćemo i odgovore, nadahnuća, poticaje, inspiraciju, hrabrost, odvažnost, prepoznat ćemo putove, smjerove i poslanja te biti "naoružani" svime što nam bude potrebno za čestit život po uzoru na Krista. Trebamo, dakle, tražiti Božju volju s nama i svim svojim životom, svim svojim bićem, svim svojim snagama slaviti Boga.

Naravno da moramo djelovati, ali prije svakog rada, prije svakog plana, prije svakog "pothvata" prethodi molitva. Drugog savjeta nemam ni sebi ni drugima, "uspješnima" i "neuspješnima". □

DANI KRŠĆANSKE KULTURE

Međunarodna manifestacija Dani kršćanske kulture prvi put se održala 2005. godine u Splitu. Njezini su ciljevi, s jedne strane, ukazati na bogatstvo tradicije koju baštinimo i pokazati zašto se europska kultura u svojoj najdubljoj matrici može nazvati kršćanskom te uputiti na djela i osobe bez kojih je ona nezamisliva. S druge strane, ona želi otvoriti prostor suvremenim autorima, onima koji osluškuju vrijeme u kojem živimo i koji na različitim područjima kulturnog i umjetničkog djelovanja stvaraju nadahnuti kršćanskom vizijom svijeta i stvarnosti. Utemeljeni na takvom konceptu Dani kršćanske kulture uključuju izložbe, koncerte, tribine, okrugle stolove, predstavljanja knjiga i nosača zvuka, kazališne predstave, filmske projekcije itd., koji zajedno čine višednevni nezaobilazni kulturni i društveni događaj prepoznatljivog identiteta. Tako pojedini kulturni sadržaji, koji bi sami po sebi u redovitim uvjetima možda ostali nezapaženi, uključeni u program Dana kršćanske kulture postaju dodatno istaknuti i osvijetljeni na manifestaciji koja privlači široki krug publike.

U okviru Dana kršćanske kulture dodjeljuje se i Nagrada Andrija Buvina za doprinos kršćanskoj kulturi onoj osobi ili ustanovi koja je dala najzapaženiji doprinos razvoju kršćanske kulture, odnosno zastupanju kršćanskih vrijednosti u kulturno-javnom životu.

UKRATKO

POSVEĆENI I SVEĆENIČKI život

Zajedništvo je doista radosna vijest, lijek koji nam je darovao Gospodin protiv samoće koja danas prijeti svima,

dragocjeni dar po kojem se osjećamo prihvaćeni i ljubljeni u Bogu, u jedinstvu njegova naroda okupljenoga u ime Trojstva; to je svjetlo po kojem blista Crkva kao znak uzdigнут među narodima, čudesno djelo ljubavi, stvorenog da bi Krista približilo svakom muškarцу i svakoj ženi koji ga doista žele susresti, sve do kraja vremena.

Benedikt XV.

Među novim duhovnim stručama koje je Duh Sveti pobudio kako bi zablistalo lice zajedništva u Crkvi je duhovnost jedinstva ili zajedništva, tipična za fokolare, zajedničarska duhovnost. Njezin je izvor uzajamna ljubav koja ima za uzor Isusovu mjeru, kako je On tražio u Novoj zapovijedi. Ta ljubav spontano vodi k potpunom darivanju sebe – zajedništvu duhovnih i materijalnih dobara – pobuđujući novi stil života čija je značajka uzajamnost. Uzajamnost rađa Isusovu duhovnu prisutnost, koju je On obećao dvojicu ili trojici sabranih u njegovo ime (usp. Mt 18,20), te daje doživjeti darove Duha Svetoga: radost, mir, odvažnost, svjetlo, ljubav.

Ta duhovnost utječe na život ljudi svih dobi, društvenih kategorija i zvanja, stoga i na muževe i žene pozvane na posvećeni život ili na pastoralnu službu narodu Božjem, kao biskupi i svećenici.

Redovnici i redovnice preko duhovnosti zajedništva bolje shvaćaju svoje utemeljitelje; otkrivaju njihova pravila, uspostavljaju duboko jedinstvo sa svojim nadređenima te obnavljaju život

postanu središta zračenja.

Biskupi, katolici i pripadnici drugih Crkava, također crpe na ovoj evanđeoskoj duhovnosti.

Crkva zajedništvo – Kroz svjeđočanstvo i pastoralnu službu

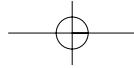

zajednice i svog specifičnog poslanja.

Svećenici, živeći u jedinstvu međusobno i s biskupima, doživljavaju stvarnost duhovne obitelji, uz velike plodove u njihovoј službi.

Ovaj stil života pobuđuje zvanja te i sjemeništima pomaže da

biskupa, svećenika i redovnika nastaju žive zajednice u kojima blista Crkva-zajedništvo, kako je predstavljena u pobudnici Ulaskom u novo tisućljeće. Osim toga, među samim redovničkim ustanovama te s biskupijskim klerom i laikatom ostvaruje se oduvijek željeno zajedništvo.

POSVEĆENI I SVEĆENIČKI ŽIVOT

Otkriti svoga utemeljitelja ili utemeljiteljicu, živjeti i ostvariti svoju karizmu u Crkvi danas, poticaj je Drugog vatikanskog koncila na obnovu redova i redovničkih ustanova.

Upravo te duhovne učinke doživljavaju članovi raznih ustanova posvećenog života pri susretu s duhovnošću jedinstva tipičnom za Pokret fokolara još od njegovih početaka. Iznova otkrivena radikalnost evanđeoskog života vodi ih k prodbuljivanju zajedništva unutar svoje zajednice i ostvarivanju dubokog zajedništva među različitim redovničkim obiteljima te među starim i novim karizmama.

vrhunac patnje koju je Krist darovao za naše spasenje, očito je da se i svaki drugi izraz njegova nauka i njegova života na neki način nalaze u jedinstvu i u napuštenosti. Štoviše, razumljivo je da druge duhovnosti u Isusovoj oporuci i u vrhuncu njegove boli otkrivaju pravi smisao samih sebe.

Eto zašto su mnogi redovnici i redovnice, koji su od samog početka Pokreta s njim došli u dodir, u njemu otkrili ne nešto što bi moglo smetati njihovo duhovnosti, nego obrnuto, svjetlo koje ju je oživljavalo i pomagalo da ju bolje razumiju te osjetili da su te dvije stvarnosti savršeno skladu. Duhovnost jedinstva pomaže razviti već postojeće

ta korisna čitavoj Crkvi, a s druge strane smo uvjereni i da su svi kršćani članovi Crkve korisni nama, sinovima Crkve. Značajka je naše duhovnosti učenje od svecata, postati njihovi sinovi, da bismo uzeli udjela u njihovoj karizmi.

Svojim izvanrednim iskustvom Boga sveci pomažu Pokretu i pokazuju izvornost ovoga novog djela Božjega, dok Pokret ističe i vrednuje karizme svecata.

Ovo zajedništvo među karizmama istaknuto je i u nedavno objavljenom Papinskom naputku o posvećenom životu "Iznova krenuti od Krista": "Iz susreta i zajedništva s karizmama crkvenih pokreta može proizići uzajamno obogaćenje. Pokreti često mogu ponuditi primjer evanđeoske i karizmatske svježine, kao i velikodušni i kreativni poticaj na evangelizaciju. S druge strane, pokreti mogu naučiti mnogo od svjedočanstva posvećenog života koje čuva mnogovrsno blago mudrosti i iskustva" (br. 30).

Razvoj

Članove posvećenog života raznih ustanova koji prihvaćaju duhovnost Fokolara papa Pavao VI. priznao je kao pristalice Pokreta fokolara (generalna audiencija 1971.).

Nakon toga Sveti Stolica je odobrila sudjelovanje redovnika i redovnica u životu Pokreta, a Ivan Pavao II. ih je u tome više puta ohrabrio. Godine 1970. nastaju Genre (nova generacija redovnika i redovnica), a to su mladi raznih redovničkih obitelji koji žive duhovnost jedinstva.

Da bi se hranilo zajedništvo među članovima raznih ustanova posvećenog života, u nekim gradićima Pokreta nikli su centri duhovnosti, kako za redovnike tako i za redovnice, a nastao je i časopis *Jedinstvo i karizme*.

Koji je tipičan doprinos duhovnosti jedinstva drugim duhovnostima?

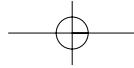
Odgovara Chiara Lubich u svom izlaganju na Uniji redovničkih poglavara (1987.):

Budući da je jedinstvo, tipično za duhovnost Pokreta fokolara, uzvišeni Kristov naum – kako kaže Papa Pavao VI. – sažetak njegovih zakona, sažetak njegovih božanskih želja, vrhunac Evanđelja; i budući da je napuštenost – sredstvo za ostvarenje jedinstva –

mogućnosti vlastitoga zvanja, a istodobno ga obogaćuje novim vrijednostima.

Koji je doprinos drugih duhovnosti duhovnosti jedinstva?

Chiara piše: Povremeno nam Bog dade da se preko neke osobe ili zapisa susretnemo s kojim svećem. Izgleda da su se malo po malo sveci približili našem Djelu da ga ohrabre, rasvijete i pomognu mu. S jedne strane smo svjesni da je karizma našeg pokre-

AKTUALNO

arhiv CN

*"Vašu djecu
morate voljeti
danас jer sutra
bi moglo biti
prekasno",
poručuje svim
očevima stolar
Vincenzo iz
porušenog grada
Onna u talijanskoj
regiji Abruzzo
(na slici)*

Smrt nas ne poučava kako živjeti, no ponekad nas pad uči kako stajati na nogama. Ruševine Abruzza u nekoliko su sekundi zahvatile sve: voljene osobe i mukotrpnno izgrađene kuće. Veze, sjećanja, snove. Kako vrijeme prolazi, prebiru se sjećanja koja govore jezikom sadašnjosti.

Životne lekcije dolaze od onih koji su se suočili licem u lice sa smrću. Mislim nadasve na stolaru Vincenza. Bistar čovjek poput plavetnog neba, ponosit, elegantan i jednostavan poput predivnih sada oštećenih romaničkih crkava što ih vidi-mo u ovim krajevima. Vincenzo ima djevojčicu od osam godina i dječačića od šest mjeseci.

Njegova se kuća u Onni srušila, susjedi su svi poginuli, dok su se on i njegova obitelj

APEL svim očevima

Početkom travnja talijansku regiju Abruzzo pogodio je teški potres koji je odnio gotovo 300 života, a mnoge obitelji ostavio bez krova nad glavom. Životi otporni na potrese.

uspjeli spasiti. Nakon dugog intervjuja, prije nego smo se rastali, rekao mi je što mu je najviše pri srcu: "Želio bih uputiti apel svim očevima. Onima koji su stalno zauzeti poslom, koji za djecu nikada nemaju vremena. Zaustavite se! Vašu djecu morate voljeti danas, sutra bi moglo biti prekasno."

Mi koji smo tu tragediju ispri-povijedali i oni koji su je samo vidjeli na televiziji, svi mi

koji nikad nećemo moći uči u kožu onih koji su podnijeli svu tu žalost barem to dugujemo svim žrtvama u Abruzzu. Častiti spomen na njih prihvaćajući lekciju koju nam šalju: biti živi to je dar, sreća i odgovornost. Ako želiš učiniti boljim ovaj svijet, ne odgađaj za sutra ono što možeš učiniti danas. Pokreni se sada, odmah. Samo je to potrebno da bi naši životi postali otporni na potrese. □

**Gianni
Bianco**

